

accent

SPLITTRAT OM CANNABIS

Köpenhamn diskuterar
legalisering

HEM FÖR EN HEMLÖS

Vi följer i hemlösa
Billy Höijers fotspår

DRÖMMEN SOM DOG

Behandlingshemmet
Nya Nyhyttan i konkurs

13 TIPS
FÖR BÄTTRE
ARRANGE-
MANG

JAG VILL VARA EN FÖREBILD

Underbara Clara tar ställning och lever helnyktert

DU HAR VÄL INTE missat IOGT-NTO:s valkampanj Alkoholstör? Hundratals riksdagskandidater har redan fått frågan om de tycker att lagstiftningen kring alkoholreklam ska skärpas. Inom kort lanserar vi en ny del i vår kampanj som kommer göra vardagen lite tråkigare för alkoholindustrin. Du kan läsa mer om det i det här numret.

HAR DU PASSAT på att fråga en riksdagskandidat ännu? Gå in på www.alkoholstör.se och hitta en kandidat nära dig.

PS. VARFÖR ÄR DET EN FISK MED PÅ DEN HÄR SIDAN? SVARET FÅR DU INOM KORT!

Innehåll. Nummer 4-5/2014

14

Intervju. Clara Lidström är en av landets mest populära bloggare. Hon har alltid varit tydlig med sin nykterhet och hur hon ser på alkohol – något som väcker reaktioner.

20

Danmark. Polisen satsar stort mot drogerna i Christiania samtidigt som lokala politiker vill legalisera cannabis.

32

Bildreportage. När Billy Höjjer sov sin första natt utan tak över huvudet var han åtta år. Fotografen Erik Ardelius har följt honom.

42

Alkoholpolitik. Kommunerna har blivit en allt viktigare arena för alkoholpolitik – frågan är om de har någon möjlighet att utöva den.

56

I rörelse. Tanken med Nya Nyhyttan var god, men i slutet av april var drömmen över och konkursen ett faktum.

"Klantigt och okunnigt, Gunnar Hökmark" | 6

Systembolagets monopol borde avskaffas, sade Gunnar Hökmark. "Okunnigt och klantigt", säger Anna Carlstedt.

Biståndsorganisationer ser alkohol som utvecklingshinder | 8

Efter flera års lobbyarbete har nu IOGT-NTO bidragit till att Forum Syd och SMR lyfter frågan om alkohol som utvecklingshinder.

Få barn till missbrukare får hjälp | 9

Fler barn, fler stödinsatser men inte fler barn som får den hjälp de behöver. Det visar den nya Junis-rapporten "Gör skillnad!"

Skicka en påse pengar till Wien | 4

LEDARE Arbetet mot narkotika-legalisering är underfinansierat. IOGT-NTO-rörelsen borde skjuta till pengar, skriver Pierre Andersson.

"Alkoholindustrin: Stör ej" | 70

ORDFÖRANDEN Alkoholindustrin lägger tre miljoner kronor om dagen på reklam. Vi sätter ner foten och säger stopp, skriver Anna Carlstedt.

OMSLAGSBILD
Emil Nyström

FOTO: MATHIAS LÖVSTRÖM

Chefredaktören.

Pierre Andersson

Narkotika på agendan

Skicka en påse pengar till Wien

Om två år är det dags för UNGASS 2016, FN:s högnivåmöte om narkotika. Ett möte som utspelas i en annan värld än när det arrangerades förra gången 2009. Visst fanns legaliseringsrörelsen redan då, men något större genomslag hade man inte fått.

Nu har vi en situation där såväl Uruguay som två delstater i USA har legaliserat marijuana. Allt fler för fram åsikten att cannabis bör legaliseras och att FN:s narkotikakonventioner måste ändras.

Inför UNGASS pågår förberedelserna hos FN:s narkotikakommission i Wien. En serie möten hålls fram till 2016. Här är både stater och frivilligorganisationer välkomna.

Den mest aktiva aktören för legalisering är IDCP, International Drug Policy Consortium, ett nätverk av frivilligorganisationer som är väl finansierade. Med ett antal heltidsanställda på lönelistan har man möjlighet att vara mycket aktiva i processen fram till UNGASS.

På andra sidan står Vienna NGO committee on drugs, ett nätverk för en restriktiv narkotikapolitik där bland andra IOGT International deltar. Här finns i dagsläget bara resurser till en deltidanställning – något som gör det svårt att delta och påverka på samma villkor.

Det vore önskvärt att IOGT-NTO-rörelsens förbund gjorde en insats här. Med relativt små insatser skulle man tillsammans kunna fördubbla insatserna från VNGOC – en röst som behövs i den globala debatten.

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Tolvsteg räddade mig

"Hade jag inte gjort 12-steps programmet, hade jag inte suttit här idag, för det fungerar och är definitivt ett både viktigt, ärligt och framförallt suveränt program!"

ANNELIE BENGTSSON KOMMENTERAR ARTIKEL "TOLVSTEGSMETODEN – FRÅN HYLLAD TILL SYNAD" PÅ FACEBOOK

Synd om leverantörerna

"Jag tycker det är dåligt att leverantörer skall få ta smällen av den här konkursen, Jag tycker att förbundet gott kan ta den och låta dom få ut sina pengar. Att styrelsen har van-skött detta skall inte andra företagare lida för."

SIGNATUREN FUNDERAREN KOMMENTERAR ARTIKELN "MILJONSMÄLL EFTER NYA NYHYTTAN-KONKURS" PÅ ACCENTMAGASIN.SE

Bra att ni skriver!

"Det är bra att ni skriver om all ny kunskap om alkoholens konsekvenser. Vi vet att alkohol skördar ett människoliv var tionde sekund i världen och allt som kan ändra på detta är välkommet!"

SIGNATUREN LEENA KOMMENTERAR ARTIKELN "FYLLA KAN GÖRA ATT BAKTERIER SPRIDS FRÅN TARMEN" PÅ ACCENTMAGASIN.SE

Mest läst på accentmagasin.se den senaste månaden

1. Se filmen alkoholindustrin vill stoppa
2. Ny forskning visar sambanden mellan cannabis och våld
3. Systembolaget öppnar för alkoholpulver
4. Sju myter om cannabis och legalisering
5. Cannabis som laglig medicin – nu i Sverige
6. Sex saker du bör veta om alkohol och cancer
7. Alkohol näst största faktorn bakom cancer
8. Tolvstegsmetoden – från hyllad till synad
9. Hemliga minimalister testar nykterhet
10. Striden om Nya Nyhyttan

Hetast just nu
Miljonregn över Vit Jul

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning detta nummer: 26 maj
Nästa nummer kommer ut: 29 augusti

Pierre Andersson
Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzowsky Rundgren
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzowsky@iogt.se

Eva Ekeröth
Nyhetsreporter
08-672 60 50, eva.ekeroth@iogt.se

Fredrik Quistbergh
Digitalredaktör

Tobias Berving & Magnus Frederiksen
ETC Kommunikation

Bildbehandling Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Medverkande detta nummer** Emil Nyström, Sven Rosell, Jonas Eriksson, Erik Ardelius, Pelle Oskarsson, Emelie Asplund, Anders Perstrand, Niklas Svedberg **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01 **E-post** accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (295 kr/år) och adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Pierre Andersson, tel: 08-672 60 51, accent@iogt.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby. **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll. **Taltidning** Accent finns även som gratis taltidning. **ISSN** 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

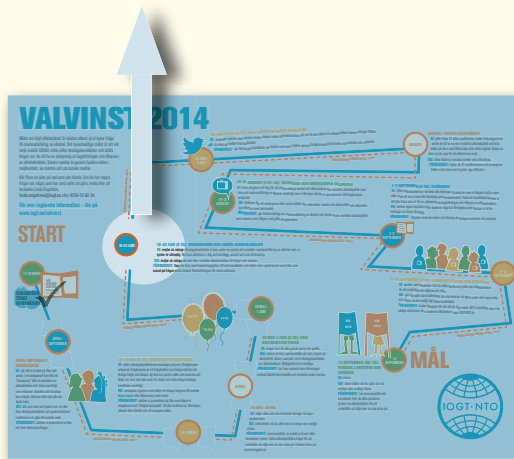
SVERIGES
TIDSKRIFTER

ALKOHOLINDUSTRIN HITTAR STÄNDIGT nya sätt att störa oss på. Ett av de mest synliga störningar är alkoholreklamen. Tycker du att det är alldeles för mycket alkoholreklam på tv, sociala medier, i tidningar och i allmänna miljöer?

NU HAR DU CHANSEN att med enkla medel göra någonting åt det! Kommande vecka lanserar IOGT-NTO en stor satsning för att minska alkoholindustrins störningar.

VI BEHÖVER DITT ENGAGEMANG för att påverka jättarna! Är du intresserad? Skicka in din intresseanmälan till **Irma Kilim** på irma.kilim@iogt.se, så berättar vi mer om hur din roll kan göra skillnad!

Stör ej-kampanjen är en del av Valvinstplanen.

Fylla kan orsaka blodförgiftning

ALKOHOL Att dricka sig berusad en enda gång kan orsaka att bakterier läcker ut från tarmen till blodet. Det visar en studie från National Institutes of Health i USA. Högre bakterienivåer i blodet påverkar immunsystemet och kan i värsta fall orsaka blodförgiftning.

Försökspersonerna drack så mycket att blodalkoholhalten steg till 0,8 promille på en timme. Nivån av endotoxin, ett gift som finns i cellväggarna hos vissa bakterier och frigörs när cellen förstörs, ökade snabbt hos försökspersonerna. Analysen visade att bakterierna spridit sig från tarmen. Orsaken är ökad genomsläpplighet i tarmväggarna.

FOTO: ISTOCK

EVA
EKEROTH

Alkolås på Roslagsbanan

ALKOHOL Alla kollektiva transportmedel i Stockholms län ska förse med alkolås.

– Arbetet med att utrusta Roslagsbanans alla nya tåg med alkolås har startat. Även de äldre tågen kommer att få alkolås, säger Karl Henriksson, gruppledare (KD), Trafiknämnden i Stockholms läns landsting.

Roslagsbanan kommer att ha alkolås på alla tåg år 2018. Redan i år kommer alla SL:s bussar att ha alkolås och 2020 planeras Stockholms tunnelbana att bli den första tunnelbanan i världen med alkolås.

EVA EKEROTH

FOTO: PRESSBILD

”Okunnigt och klantigt, Gunnar Hökmark”

Systembolagets monopol borde avskaffas, sade moderaternas Gunnar Hökmark i P1 Morgon. ”Okunnigt och klantigt”, säger IOGT-NTO:s ordförande Anna Carlstedt. IOGT-NTO vill nu utbilda honom i alkoholfrågor.

ALKOHOL I en utfrågning i P1 Morgon sade Gunnar Hökmark, ledamot av Europaparlamentet för moderaterna, att han tycker att Systembolagets monopol på försäljning av alkohol ”gradvis ska avvecklas”. Det var ett kort svar på en direkt fråga och saken utvecklad inte mer än så i programmet.

IOGT-NTO:s ordförande Anna Carlstedt är besviken:

– Jag gillar ju Gunnar Hökmark, han är vanligen en skicklig, påläst och pragmatisk politiker. Men att han säger det här är okunnigt och klantigt, säger hon till Accent. Han går inte bara emot sitt eget parti, han går också emot en förkrossande majoritet av svenska folket och världens samlade alkoholforskare. Han brukar ha på fötterna när han

uttalar sig, synd att han inte har det i den här frågan. Anna Carstedt fortsätter: – Och vad menar han med att monopolet ska avskaffas gradvis? Antingen har man ett monopol eller så har man det inte. Gunnar Hökmark kan bättre än så här. Gunnar Hökmarks uttalande fick IOGT-NTO att dra igång en blixtkampanj.

– Ju fler som skriver på för en alkoholkunnigare Hökmark, desto fler insatser gör vi från IOGT-NTO för att lära honom mer om alkoholpolitik och vad forskningen säger. På bordet finns bland annat en dag med några av världens ledande alkoholforskare på vår folkhögskola Wendelsberg, säger Linda Engström, kommunikations-

och påverkanschef för IOGT-NTO i ett pressmeddelande.

Hon fortsätter:

– Att avskaffa Systembolagets monopol och släppa in den multinationella alkoholindustrin på marknaden kommer leda till att konsumtionen ökar och större kostnader för oss som skattebetalare när alkoholens baksidor ska betalas. En kan tycka att det är lite märkligt att Hökmark som moderat företrädare vill ha en politik som begränsar människors frihet, avslutar Linda Engström.

Accent frågade Samuel Somo på IOGT-NTO:s kommunikationsavdelning om det inte är lite tuftt att peka ut en enskild politiker?

– Det tycker nog säkert en del. Vi håller det på ett professionellt plan kopplat till personens agerande i sin roll. Är det valår är nog också toppolitiker inställda på att få en och annan pik riktad mot sig när de uttalar sig i vissa frågor.

PIERRE ANDERSSON

USA vill inte omförhandla narkotikakonventionerna

USA kommer att motsätta sig alla omförhandlingar av FN:s narkotikakonventioner. Det säger Richard Baum, internationellt ansvarig på ONDCP.

NARKOTIKA Richard Baum, ansvarig för internationell politik i Vita Husets ”Office of National Drug Control Policy”, var tydlig när det gäller USA:s position gällande FN:s narkotikakonventioner när han talade på konferensen WFAD, World Forum Against Drugs, i Stockholm.

Narkotikakonventionerna och global narkotikapolitik kommer att diskuteras på ett högnivåmöte inom FN under 2016 – förberedelserna pågår för fullt och det finns länder som vill ändra konventionerna i en mer tillåtande riktning.

– USA kommer att motsätta sig varje omförhandling av konventionerna, säger Richard Baum. Jag förstår om folk tycker att USA skickar blandade signaler just nu. Det har varit mycket fokus på det

FOTO: PIERRE ANDERSSON

som händer i Colorado, men vi har ett federalt system och den federala regeringen är emot legalisering av all narkotika. Inte heller i kongressen finns något signifikant stöd för legalisering.

Richard Baum menar dock att detta inte betyder att man vill sitta still och inte göra någonting.

– Vi är inte för status quo. Vi vill ha reformer men under de gällande konventionerna. Man behöver inte ändra konventionerna för att ändra sin politik, ge fler vård eller döma färre till fängelse på grund av narkotika.

PIERRE ANDERSSON

Drogdomstolar hjälper kriminella missbrukare

I USA finns sedan 1989 drogdomstolar dit kriminella som är drogberoende kan hänvisas istället för att dömas till straff. Där får de hjälp att komma tillbaka till ett normalt liv.

NARKOTIKA Jamey H Hueston, är domare i Baltimore i USA.

– Jag tröttnade på att vi misslyckades så kapitalt med de missbrukare som ställdes inför rätta, 70 procent av dem som dömdes till fängelse kom tillbaka igen, säger hon under sin föreläsning på World Forum Against Drugs.

Från höger Domare James Mann och Jamey H Hueston, med två utexaminerade under en ceremoni i Baltimore City tingsrätt.

FOTO: MARYLANDREPORTER

Egentligen skulle Jamey H. Hueston hellre kalla det drogbehandlingsdomstolar.

– Det är behandling under domstolens övervakning, säger hon. De som går i behandlingen drogtestas ofta och slumpvis. En

intagen sa till mig en gång att om jag schemalägger mina tester kommer hon att schemalägga sin droganvändning.

Behandlingen handlar inte om konventionell beroendevård.

– Förutom själva beroendet handlar det om att lösa alla möjliga andra problem för att den intagna ska kunna komma tillbaka till ett normalt liv igen. Det handlar om fysisk hälsa, mental hälsa, tandhälsa, boendesituation, försörjning, allt. Jag brukar också köra Tai Chi och har provat Qi Gong med dem också. Allt för att få dem att må bättre.

EVA EKEROTH

62%

... av världens befolkning dricker inte alkohol

Cannabis-industrin redo på Wall Street

NARKOTIKA – Cannabisindustrin ligger i startgroparna för legalisering världen över. Stora ekonomiska intressen står på spel, säger Kevin A Sabet, chef för Drug Policy Institute vid University of Florida.

Han säger att vi måste inse att cannabisindustrin siktar in sig på unga.

– I USA finns numera cannabisläsk, cannabisglass och annat som tilltalar unga.

Han anser att vi måste hålla emot legaliseringen.

– Färre använder cannabis än alkohol och tobak. Det är bevis nog för att förbud fungerar, säger han.

EVA EKEROTH

Systembolaget satsar på forskning

ALKOHOL Systembolaget satsar 15 miljoner under tre år på alkoholforskning. Det är en rejäl ökning jämfört med de tre miljoner per år man hittills satsat.

Enligt Magdalena Gerger, vd på Systembolaget, är det särskilt forskning om förebyggande arbete man vill satsa på.

Anna Söderpalm-Gordh, ordförande i Svenska föreningen för alkohol- och drogforskning (SAD) och en av ledamöterna i Systembolagets Alkoholforskningsråd som delar ut pengarna, är glad över satsningen och hoppas att det ska göra att fler får vara med och dela.

EVA
EKEROTH

Magdalena
Gerger

FOTO: MAGNUS FOND

FOTO: EVA EKEROTH

Andrine Winther

vice ordförande i IOGT-NTO, som fick chansen att träffa FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon under hans Sverige-besök.

Hur kom det sig att du träffade Ban Ki-Moon?

– Han är i Sverige med anledning av globalt forum för migration och ville träffa representanter för civilsamhällets organisationer. IOGT-NTO var en av organisationerna som fick en plats på mötet.

Varför ville han träffa er?

– Han brinner för civilsamhället och ville nog markera att han tycker att vi är viktiga. Dessutom tror jag att han ville påminna oss om att FN spelar en viktig roll i världen.

Vad sa han då?

– Han höll ett brandtal och så berömde han Jan Eliasson. Ban Ki-Moon pratade mycket om konflikterna i världen, särskilt Syrien och Sydsudan.

Fick ni andra chansen att säga något också?

– Ja, efter hans tal fick organisationernas representanter ställa frågor, men inte jag. Det var bestämt i förväg vilka som fick ställa en fråga. Vi var ca 70 organisationer så det var omöjligt att låta alla yttra sig.

Var det ett bra möte?

– Ja, det tycker jag. Det var hedrande att IOGT-NTO fick vara med. Vi var den enda nykterhetsorganisationen. Det var också roligt att han markerade att det vi gör är viktigt.

EVA EKEROTH

Alkohol – ett utvecklingshinder

Efter flera års lobbyarbete har nu IOGT-NTO fått paraplyorganisationerna Forum Syd och SMR att lyfta upp frågan om alkohol som utvecklingshinder.

ALKOHOL Att alkohol är ett utvecklingshinder i många länder som tar emot bistånd har IOGT-NTO vetat länge. I alkoholens kölvatten kommer exempelvis våld, missbruk, dödlighet, ökad risk för HIV/Aids och andra sjukdomar. Men nu har frågan om alkohol som utvecklingshinder lyfts upp även hos paraplyorganisationerna Forum Syd samt SMR (Svenska Missionsrådet), som handlägger biståndsansökningar. Detta tack vare ett framgångsrikt lobbyarbete från IOGT-NTO.

– Vi har under sex års tid arbetat med att få Forum Syd och SMR att arbeta med alkoholfrågor och nu ser vi resultatet av det arbetet, säger Per-Åke Andersson, pro-

gramsekreterare för Alkohol som utvecklingshinder, IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete.

Per-Åke Andersson berättar att i exempelvis norra och västra Kapprovinsen föds vart elfte barn med FAS (fetalt alkoholsyndrom). Och att kvinnor utsätts för våld på grund av att männen super är i högsta grad en fråga om mänskliga rättigheter.

– Vi kände att det var viktigt att det inte bara är vi inom nykterhetsrörelsen som aktivt arbetar med alkohol som utvecklingshinder, utan även andra måste bli bärare av den här frågan, säger han.

I länder där alkoholindustrin har stora ekonomiska intressen ökar alkoholkonsumtionen bland nya grupper i samhället. En sådan utveckling kan påverka maktstrukturer, folkhälsa, våldsbenägenhet och initiativkraft i negativ riktning och utgöra ett allvarligt utvecklingshinder.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Systembolaget öppnar för alkoholpulver

ALKOHOL I dagarna godkändes den nya produkten Palcohol av amerikanska Livsmedelsverket.

Efter år av experimenterande har den pulvriserade drinken uppfunnits. Styrkan blir densamma som i en riktig drink, ungefär 12 procent.

– Det är häpnadsväckande hur de presenterar den här produkten. Som om det bara är en kul grej för sportiga, coola människor. Jag blir särskilt upprörd över formuleringen "take your Pal wherever you go", som ju visar exakt deras avsikter; alkoholen ska finnas tillgänglig överallt och när som helst. Det är oerhört oansvarigt, när vi vet att ökad tillgänglighet ger en ökad risk för missbruk, våld och olyckor, säger Linda Eng-

ström, kommunikationschef på IOGT-NTO.

Linda Engström håller tummarna för att produkten aldrig kommer till Sverige.

Malin Thorson, ordförande i UNF, håller med.

FOTO: ISTOCK

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Många barn får ingen hjälp

Fler barn, fler stödinsatser men inte fler som får den hjälp de behöver. Det visar den nya Junis-rapporten "Gör skillnad!" – om kommunernas stöd till barn som lever i familjer med missbruk.

RÖRELSE IOGT-NTO:s juniorförbund, Junis, har undersökt kommunernas stöd varje år sedan 2004. Svarsfrekvensen är hög, hela 80 procent av kommunerna har besvarat enkäten. Samtidigt visar den att få barn får stödinsatser. I år är det 2 800. Det är 1,9 procent av de barn som lever med minst en missbrukande förälder, enligt Socialstyrelsens beräkningar.

– Det mest anmärkningsvärda i rapporten är att kommunerna främst anser sig behöva ökat samarbete mellan instanser i den egna kommunen för att kunna utveckla stödet till barnen. Där efter kommer ökad information

och politiska prioriteringar. Först på fjärde plats mer pengar, säger Anna Carlsson Cheikh, förbunds-konsulent på Junis.

Hur mycket kommunerna satsar på verksamheter för barn varierar kraftigt. Ett exempel som nämns i rapporten är Sputnik i Örebro. Där erbjuds samtalsgrupper för barn och ungdomar och man behöver ingen remiss för att komma dit.

– Örebro är ett föredöme, tycker vi. De visar att det går att göra skillnad med politiska beslut och bra verksamhet, säger Catharina Sandberg, ordförande i Junis.

Även Smillagruppen i Uddevalla, en öppen förskola för barn och deras missbrukande mammor eller medberoende, anser hon vara ett bra exempel.

EVA EKEROTH

Fakta. Siffror ur rapporten

- 232 av landets 290 kommuner svarade på enkäten.
- 91 procent av de kommuner som svarade (210 av 232) uppgav att de hänvisar till någon typ av stödverksamhet.
- 9 procent av de kommuner som svarade (21 av 232) uppgav att de inte hänvisar till någon stödverksamhet alls för dessa barn.
- Den vanligaste stödformen som erbjuds är stödgrupper.
- Totalt deltar cirka 2 800 barn i någon typ av stödverksamhet i de kommuner som erbjuder detta.
- Ökad samverkan mellan kommunala instanser anses vara den viktigaste åtgärden för att kunna utveckla stödet.

BILDEN

Förbudspartiet. Ledningen för Prohibition Party i USA 1884. Förbudstiden är över men partiet existerar än idag.

Ny kommunikationschef på IOGT-NTO

RÖRELSE Linda Engström, tidigare vikarierande chef för IOGT-NTO:s påverkansavdelning, kan nu också titulera sig kommunikationschef.

I samråd med IOGT-NTO:s generalsekreterare Peter Molanen har hon axlat båda rollerna. Allt för att skapa bättre samverkan mellan kommunikation- och påverkansfrågor.

Linda Engström har vikarierat som chef för påverkansavdelning-

Linda Engström

och tar nu över chefskapet över den sammanlagda kommunikations- och påverkansavdelningen. Sara Heine som tidigare var chef för påverkansavdelningen kommer efter sin föräldraledighet att bli chef för den nyinrättade internationella avdelningen.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Junisledare belönad med Eriks-stipendiet

RÖRELSE Ninnie Johansson från Växjö fick stipendium när Erikshjälpen uppmärksammade barn- och ungdomsledare runt om i landet. Hon får stipendiet för att under decennier arbetat outtröttligt, inte bara med ungdomsaktiviteter, utan även med finansiering av verksamheten.

För fjärde året i rad delar Eriks-hjälpen ut stipendier till ungdomsledare på de orter där organisationen har second hand-butiker. Stipendiet är på 5 000 kronor.

PIERRE ANDERSSON

KOMMENTAREN

”Spritens som bästa kompis”

När det gäller alkohol vet fantasin inga gränser. Känns det jobbigt att känka på klirrande flaskor? Sugen på en vuxendrink efter cykelturen? Jamen då upptäcker vi något som gör det lite lättare, lite enklare. Så tänkte den innovativa amerikanen Mark Phillips som efter en del experimenterande uppfann något som han tyckte var väldigt genialt; Palcohol, alkohol som pulver. Han är en sportig kille som tycker att det här med alkohol är en självklar del i varje människas liv.

Faktum är att alkoholen är din bästa kompis, särskilt om den kommer i pulverform; lätt som en fjäder och alltid redo, bara du vattnar lite. Skål rakt in i solnedgången! Man häpnar. Fantasin och experimentlusten vet tydligen inga gränser när det gäller alkohol och andra droger. Allt ska man hitta på och ingen idé är dålig om den resulterar i något som gör att

det blir lite enklare att bli full. Jag undrar: när kommer alkohol i tablettform? En tablett av samma storlek som en lpren= en drink. Effektivt och smart. Kommer även i form av brustablett med lätt smak av... vodka lime? Det måste väl vara den ultimata fyllan?

Man slipper alla flaskor och slabb med klabbiga vätskor och man slipper trycka i sig en massa alkohol för att nå det där efterlängtnade ruset. Sett i ljuset av Palcohol ter sig plötsligt en hederlig flaska sprit som ett ganska bra alternativ. Låt oss behålla det och inte lockas in i en värld av koncentrat, pulver, tabletter och eteriska gaser. Spritflaskan känns. Den är tung, den luktar, den tar plats, den märks och det krävs en viss ansträngning att dricka upp. Tack och lov för det.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: ISTOCK

Han utmanar krögarna

Före detta UNF:aren och restaurangchefen Tony Fahlqvist i Söderhamn utmanar alla krögare på orten att servera enbart alkoholfritt på Schools Out den 13 juni.

I RÖRELSE – Schools Out har vuxit och blivit till en riktig folkfest. I år, liksom under samtliga åtta år som Schools Out har funnits, har kommunen valt att arrangera en drogfri fest och då tänkte jag att i år ville jag haka på med något nytt! Så när jag fick besök av Schools Outs arrangörer berättade jag att jag tänker utmana alla krögare i Söderhamn att också bara servera alkoholfritt den 13 juni. Min chef, restaurangägaren Mats Edholm, tyckte att det lät som en bra idé. Det ledde till en uppmärksammat tidningsartikel i Söderhamnskuriren, säger Tony Fahlqvist, som redan har fått ett hundratal ”likes” på Facebook och flera samtal.

– De flesta tycker att det är en jättebra idé att lyfta fram de alkoholfria alternativen och att utmana andra krögare. Många tror att alkoholfritt är lika med läsk eller vatten. Men på min

krog, Eat and Meet, erbjuder jag ett brett sortiment av alkoholfria alternativ och jag kommer att ta in ännu mer till den 13 juni. Jag hoppas vi kan göra en helhetslösning och skapa ett helt drogfritt Schools Out. Jag vill visa att det går att festa och ha kul utan alkohol, säger Tony, som har en bakgrund inom UNF. Han var medlem fram tills han var 18 år och känner fortfarande starkt för nykterhetsfrågor. Det är därför han har tagit det här initiativet.

– Det gäller att våga och testa gränser. Det är mycket folk i farten den här dagen, så det är ett bra tillfälle att lyfta fram de alkoholfria alternativen. Det handlar ju inte bara om ungdomar, utan om de människor som av olika anledningar inte kan eller vill dricka alkohol, säger Tony, som hoppas och tror att flera av de 4–5 krogarna i Söderhamn med alkoholtillstånd kommer att anta utmaningen.

Först ut är ICA Supermarket Alen som utmanar andra livsmedelshandlare att inte sälja öl och cider den 12–13 juni.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Volontärer riskerar förmånsbeskattning

Enligt en ny dom i kammarrätten ska fika och mat till ett värde över 100 kronor per person ses som en skattepliktig förmån. Tore Andersson, ekonomichef på IOGT-NTO, är kritisk.

I RÖRELSE Att bjuda volontärer på mat eller fika till ett värde på 100 kronor eller mer kan innebära att ideella organisationer förmånsbeskattas. I alla fall om det domslut som kammarrätten i Göteborg nyligen kommit fram till blir vägledande. Fallet gäller Lunda-karnevalen, en ideell förening som vart fjärde år arrangerar en karneval med hjälp av cirka 5 000 studenter vid Lunds universitet.

Som ett sätt att visa uppskattning har den ideella föreningen i Lund tillhandahållit frukt, dryck och mat till studenterna för 100 kronor per person – pengar som nu, enligt domslutet, ska förmånsbeskattas.

– Kammarrättens dom berör IOGT-NTO i allra högsta grad och vi är frågande till hur regeringen

FOTO: NIPPE PAULSSON / FLICKR

Förmånsbeskattas inom en snar framtid.

egentligen ställer sig till ideellt arbete. Å ena sidan säger man att det är viktigt. Å andra sidan åläggs vi att beskatta det frivilliga arbetet. Om detta går igenom vänder det upp och ner på många verksamheter och lokalt arbete, säger Tore Andersson, ekonomichef på IOGT-NTO.

Han önskar att regelverket ska ses över, så att de ideella organisationerna ges möjlighet att verka på ett bra sätt. Han menar också att det är viktigt att alla ideella organisationer likställs och värderas lika högt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Samband mellan cannabis och våld

NARKOTIKA Tvärt emot vad som oftast hävdas i debatten visar en norsk studie att cannabisbruk kan öka risken för våld. Tio procents ökning av cannabis ökar förekomsten av våld med 0,4 procent.

Forskarna Ingeborg Rossow från norska Sirus (Statens institutt for rusmiddelforskning) och Thor Norström från Institutet för Social Forskning, Sofi, vid Stockholms universitet, har analyserat data från en longitudinell studie av unga i Norge. De har sett att unga som använder cannabis också använder våld oftare än andra, ju mer cannabis desto mer våld. Lite förvånande kan tyckas

FOTO: FORA DO EIMO / FLICKR

eftersom cannabis oftast framställs som en drog som gör användaren avslappnad och lugn.

I den nya studien har forskarna använt ett statistiskt modellersätt, ”fixed-effects modellering”, för att utesluta att sambandet orsakas av andra faktorer, till exempel impulsiva personlighetsdrag och

användning av alkohol. – Det fungerar att kontrollera för andra faktorer eftersom detta är en longitudinell studie där vi mäter förändring över tid, och inte hur det ser ut vid ett enskilt tillfälle, säger Ingeborg Rossow till Accent.

Undersökningen visar inte om våldet begåtts under påverkan av cannabis eller under abstinens.

– En möjlighet är att personer som använt cannabis under en längre tid blir aggressiva under abstinens, men vi har inga data som styrker den teorin, säger Ingeborg Rossow.

EVA EKEROTH

Studenthemmet Tempus firar med utbyggnad

ALKOHOL Nykterhetsvännernas studenthem Tempus i Åkeshov i Stockholm fyller 50 år och firar genom att ta in offerter om en utbyggnad. Till de befintliga 250 lägenheterna planeras 100 nya.

– Det finns ett skriande behov av studentlägenheter i Stockholm. Bara till Tempus har vi borttåt 4000 köande och i hela Stockholm står 80 000 studenter i kö för en bostad, säger Torsten Friberg, ordförande för studenthemmet.

FOTO: EVA EKEROTH

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Var tionde sekund dör någon av alkohol

ALKOHOL Alkohol låg bakom 3,3 miljoner dödsfall förra året, visar en ny rapport från FN:s Världshälsoorganisation, WHO. I genomsnitt dricker världens alkoholkonsumenter 17 liter ren alkohol per år. Det leder till 3,3 miljoner dödsfall, fler än 200 olika sjukdomsdiagnoser, och en mängd sjukdomsfall och olyckor. Oro uttrycks också för den växande konsumtionen bland kvinnor. FN:s Världshälsoorganisation, WHO, uppmanar nu regeringar världen över att satsa mer på att förebygga alkoholskador.

Några länder har redan vidtagit åtgärder: höjt skatten samt begränsat tillgången och marknadsföringen.

EVA EKEROTH

17 liter ... ren alkohol per år dricker världens alkoholkonsumenter i genomsnitt.

Ny avgift ska stoppa nätspriten

ALKOHOL Tullverket ska efter en kammarrättsdom börja ta ut extra transportavgift av företag som fraktar och förvarar alkohol som det inte betalats svensk alkoholskatt för. Tullverket tror att den nya avgiften kan hejda internet-handeln med obeskattad alkohol.

Sedan 2013 får tullpersoner kontrollera punktskattepliktiga varor även i bussgodis och lagerlokaler, inte bara rullande lastbilar. Det har lett till att mer nätalkohol omhändertas. Ifjol tog tullen 72 000 liter obeskattad alkohol och året före 61 000 liter.

Första kvartalet i år stoppades rekordmycket nätbeställd alkohol – 29 520 liter på väg till 522 köpare som inte betalat drygt en miljon i svensk alkoholskatt.

Köparen åker då på att betala alkoholskatt och ett tillägg på 20 procent.

– Det blir billigare att handla på Systembolaget istället, säger Sune Rydén, nationell alkoholexpert på tullverket.

Och nu riskerar även "oberoende mellanhänder" som transportföretag att få betala tilläggsavgifter på 20 procent om alkoholen de fraktar och förvarar inte har riktiga ledsagardokument som visar att skatten är betald.

DRUG NEWS / SVEN LILJESSON

Skrämmande att det finns regeringar som faller för frestelsen att beskatta droger och därmed profitera på andras olycka."

Sten Nordin (M), finansborgarråd i Stockholm invigningstalade på WFAD.

FOTO: POLISEN

Kronobergspolisen skrotar Kronobergsmodellen

Den lovordade Kronobergsmodellen, som ska hindra unga att dricka alkohol, prioriteras inte längre av polisen som skapat modellen.

ALKOHOL Enligt Scott Goodwin, en av de två poliser i Kronoberg som utvecklat modellen, är det annat som tar polisens tid.

– Det är stökigt i några bostadsområden. Att få lugnt där prioriteras högre, säger han.

Jarl Holmström är länspolis-mästare i Kronoberg och Kalmar län och den som är ytterst ansvarig för prioriteringen.

– Kronobergsmodellens syfte var att få bort problemet med unga som går runt på stan berusade och bär på kassar med alkohol. Det har försvunnit. Nu har vi större bekymmer med ungas förhållningssätt till cannabis och spice. Vi gör en tydlig satsning på cannabis i Kalmar och Kronoberg, säger han till Accent.

Fakta. Kronobergsmodellen

I Kronobergsmodellen arbetar polisen aktivt med att förebygga och minska alkoholkonsumtion bland unga. Orsaken till modellens framgång är sannolikt att den riktar in sig på både tillgång och efterfrågan. En åtgärd

Har ni större problem än andra län med cannabis?

– Nej, det tror jag inte, men jag tror att vi har en ökande problematik. Ju mer man jobbar med frågan desto mer ser man, säger Jarl Holmström.

Kronobergsmodellen går ut på att beslagta alkohol från unga, kontakta deras föräldrar och ingripa mot langarna. Allt i syfte att förebygga och minska alkoholkonsumtionen bland unga. Modellen har blivit mycket uppmärksammas och Rikspolisstyrelsen rekommenderar polismyndigheterna att använda sig av metoden. På sin hemsida skriver Rikspolisstyrelsen att det är den metod polisen använder för att arbeta mot langning av alkohol.

Och metoden verkar fungera. Förutom att Brå, Brottsförebyggande rådet, utvärderat metoden med gott resultat 2009 så har den delvis förtryckt Brås brottsstatistik. Antalet anmälda brott mot alkohollagen minskade drastiskt när Kronobergspolisen minskade sina insatser.

Enligt länspolismästaren anmälde Kronobergspolisen 5 300 brott mot alkohollagen år 2012. Förra året anmälde man 90.

– Statistiken är mer ett mått på vår framgång än ett mått på samhällets problembild, säger Jarl Holmström.

Det är dock inte bara polisens aktivitet som påverkat statistiken. Enligt Scott Goodwin har också riktlinjerna för hur man räknar brott ändrats.

– Om en langare säljer till ett gäng ungdomar räknades tidigare varje försäljning som ett nytt brott. Numera ska de vara avgränsade i tid, annars räknas det som ett och samma brott, säger han.

Har det haft någon betydelse för Kronobergspolisens motivation att statistiken nu blir sämre?

– Nej, absolut inte. Vi tycker att det är bra att det blev en ändring. Det var tung administration att skriva så många anmälningar. Vi ska inte skapa onödig aktivitet, utan jobba så rationellt som möjligt, säger Jarl Holmström.

EVA EKEROTH

IOGT-NTO I SOCIALA MEDIER

Du vet väl att IOGT-NTO finns i flera olika sociala medier? Om du väljer att följa oss där finns det möjlighet att få löpande information om aktuella IOGT-NTOaktiviteter.

• Facebook: www.facebook.com/iogtnto

• Twitter: @iogtnto

• Instagram: @iogtnto

• Google Plus: plus.google.com/+iogtnto

Tiden går fort och snart är det jul

Vi ser fram emot att tillsammans göra skillnad för barn och unga runt om i landet även detta år.

Men först – njut av en härlig sommar!

www.vitjul.se

Pumpen

Årets mest nervkittlande frågetävling, JAAA!

Mellan kl 20.00 och 21.00 den 13 november 2014 genomför vi tävlingen igen!

Nu med fler vinnare! I tävlingen är nästan allt tillåtet för att hitta svaren på frågorna, men ni har bara 1 timme på er. Skapa ett lag och anmäl er senast den 20 oktober.

Information och anmälan på hemsidan pumpen.iogt.se.

"Jag vill inte slösa
bort mitt liv."

CLARA LIDSTRÖM

"Jag vill vara en förebild"

Med bloggen Underbara Clara har
hon över 200 000 läsare varje månad.
Hon har alltid varit tydlig med sin
nykterhet och hur hon ser på alkohol
– vilket ofta väcker reaktioner.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **EMIL NYSTRÖM**
MAKE UP **CAROLINE CARLBOM**

Med över 230 000 unika läsare varje månad är Clara Sofia Lidström – eller Underbara Clara – en av Sveriges mest lästa bloggare och krönikör. Hon skriver om livsstilsfrågor som miljö, mat, bakning, pyssel och inredning, men också om brännande ämnen som varför nykterhet är så tabubelagt. Själv har hon aldrig druckit alkohol och sticker gärna ut hakan genom att ifrågasätta alkoholnormen i samhället. När Umeåfödd Clara Lidström kom upp i tonåren tog hon ett aktivt beslut att inte dricka alkohol. Den främsta anledningen var att hon ville ta avstånd från det som klasskompisarna gjorde och tyckte. Hon ville gå sin egen väg och stå utanför gemenskapen.

"Folk blir väldigt
upprörda och
kallar mig för
moraltant."

CLARA LIDSTRÖM

– Jag fattade aldrig varför jag skulle börja dricka. Jag hade många kristna kompisar från min församling som inte drack och gick också in i Straight Edge-kulturen för att markera mitt ställningstagande. Om

man inte kan passa in så kan man försöka sticka ut och hitta sin egen grej, säger Clara, som på den tiden mest tyckte att alkohol verkade vara ett dumt och dyrt nöje.

I dag ser hon det också som ett stort samhällsproblem, vilket är skälet till att hon då och då skriver om det i sin blogg och i krönikor. Och reaktionerna från läsarna låter inte vänta på sig.

– Jag får ofta många och starka reaktioner. Folk blir väldigt upprörda och kallar mig för moraltant. Det är som att man inte får kritisera folks alkoholvanor. Men när det gäller rökning är det uppenbarligen en annan sak. Då är det okej att moralisera, vilket är helt absurt. Få inser att det

När Accents fotograf träffar Clara Lidström har hönsen just kommit till gården.

"Jag står för mina argument och tar gärna diskussioner med upprörda läsare."

CLARA LIDSTRÖM

som de flesta anser om rökning - att det är ofräscht och farligt - går att applicera på alkohol också, säger Clara och berättar hur otroligt arga många läsare blir på henne för att hon tycker till om romantiserandet kring alkoholen.

Vinet har flyttat in i finrummen. Det ses som kultur i första hand och kopplas ihop med mat och god smak. Folk går på vinprovningar och dricker champagnefrukost, det är inte bara accepterat utan ses som positivt i många kretsar. Vi leker

”kontinentala”, trots att vi fram till ganska nyligen inte alls levde så. Vad har hänt? Varför blev det så här? Det är intressanta, brännande frågor som jag gärna skriver om, säger Clara.

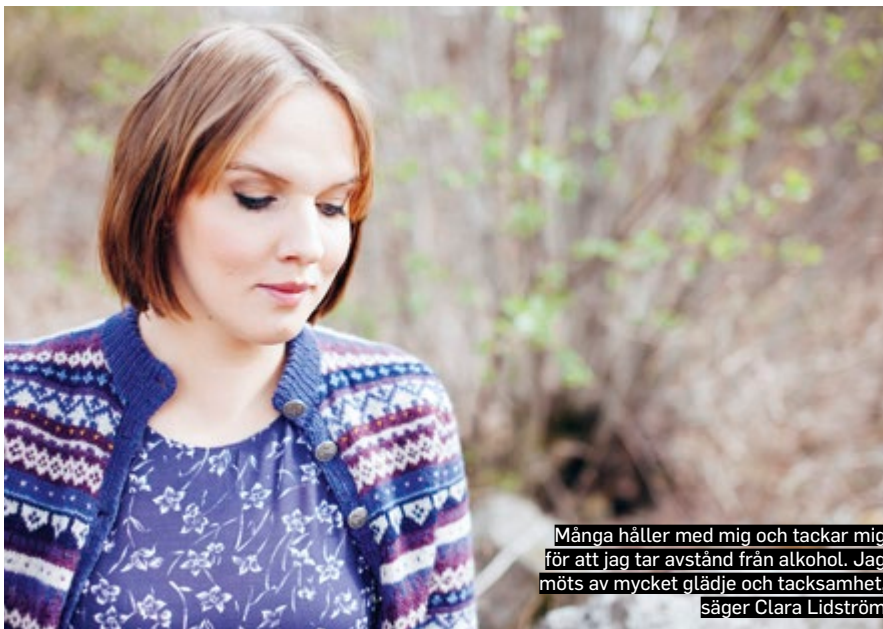
Hon upplever att det finns en stor okunskap om alkoholens skadeverkningar. Nästan alla tycker att rökare är äckliga, men glömmer att alkohol bidrar till ökat våld, sjukdomar och familjetragedier.

- Det tycker jag är jättetråkigt. Jag står för mina argument och tar gärna diskussioner med upprörda läsare. Några har inte riktigt fattat vad jag menar. Andra har

sina argument och det respekterar jag. Alla måste inte tycka likadant. Men jag skulle tro att de som blir argast är de som känner sig träffade, vilket visar hur stort problemet är. De vet kanske att de dricker för mycket och när jag skriver om det trampar jag på en öm tå. Det finns många därute som har ett riskbruk som döljs av ett ”findrickande”.

Men, påpekar Clara, alla läsare blir inte irriterade.

- Många håller med mig och tackar mig för att jag tar avstånd från alkohol. Jag möts av mycket glädje och tacksamhet!

Många håller med mig och tackar mig för att jag tar avstånd från alkohol. Jag möts av mycket glädje och tacksamhet, säger Clara Lidström

Hon konstaterar att äldre personer oftare har en liberal syn på alkohol, medan unga är mer restriktiva. Det tycker hon är en positiv utveckling.

- Ju mer man försenar sin alkoholdebüt, desto bättre är det. Även om man inte blir nykterist, så är mycket vunnet. Ofta dricker man mindre som vuxen om man alkoholdebuterat sent, säger hon.

Själv tänker hon aldrig börja dricka alkohol. Hon vill vara en förebild för sina barn - ett är tre år och den andra ligger i magen - och är helt ointresserad av en livsstil där alkohol ingår.

Hon och familjen lever ett lugnt, tillbakadraget liv på landet i en liten by utanför Umeå. De har höns och grisar och lever på det som gården ger. Ett i någon mån ovanligt livsval för en 27-åring. Men hon har sina skäl.

När hon var i tonåren dog hennes mamma i cancer. Det har gett henne perspektiv på livet och vad som verkligen har betydelse.

- Jag vill inte slösa bort mitt liv. Jag visste att jag ville skaffa familj och barn tidigt och jag har jobbat målmedvetet med min karriär som bloggare och skribent. I dag ser jag mig som lyckligt lottad som kan syssla med jag älskar mest och att jag

kan jobba hemifrån, i min egen takt. Det innebär att jag får vara nära min familj och naturen. Jag älskar vardagslunket, det gör mig lycklig. Jag brukar tänka att livet består av mycket vardag. Jag vill göra något bra av det, säger Clara och berättar att valet att bo billigt ute på landet även har gjort att hon kan jobba mindre - om hon vill.

Jag kan hämta min son tidigt på dagis. Och så gillar jag ensamheten, att få bo i fred bortom stadspulsen. Det är livskvalitet för mig.

Fakta. Underbara Clara

Clara Lidströms blogg hittar du här: <http://blogg.amelia.se/underbaraclara/>

Hon började blogga 2006 och blev snart en av landets mest lästa bloggare. Clara Lidström har också gett ut flera böcker och 2011 var hon en av Sveriges Radios sommarpratarna. Idag försörjer hon sig på bloggen och skrivandet.

Clara Lidström är 27 år gammal och bor i en by utanför Umeå tillsammans med resten av familjen, grisar och höns.

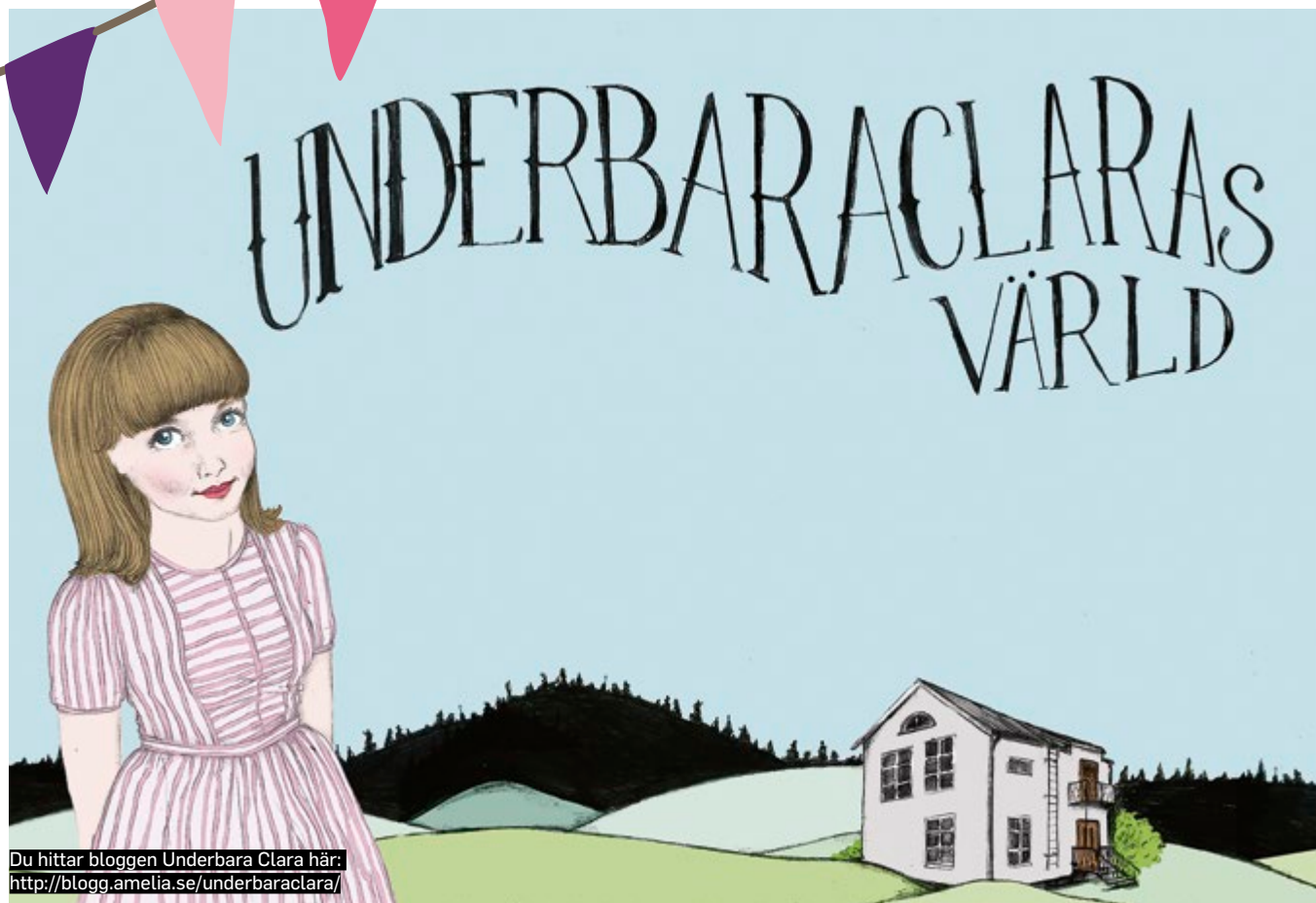

ILLUSTRATION: ANNIKA BÄCKSTRÖM

Du hittar bloggen Underbara Clara här:
<http://blogg.amelia.se/underbaraclara/>

Frågor från Accents läsare

Inför intervjun med Clara Lidström ställde vi en fråga till er läsare om vilka frågor ni ville att vi skulle ställa till henne. Här är ett urval:

Blir det inte hämmande för kreativiteten att behöva tänka på vad du ger uttryck för? Du är ju en offentlig person och en förebild för många.

Jo, visst tänker jag en del på det, att inte vara helt hämningslös. Jag vill inte såra vänner och vill inte vara dömande. Det är en balansgång. Så visst tänker jag mig för hur jag skriver. Men jag strävar alltid efter att vara genuin.

Tror du att alkohol som kan vara så destruktivt kan ha en plats i samhället och i så fall, hur?

Jag tror absolut att man kan ha ett sunt förhållande till alkohol, men problemet är att det finns en stor okunskap kring skadeverkningarna. Jag anser inte att man

bör förbjuda alkohol, så visst kan det ha en plats i samhället. Men dess roll borde tonas ner. Vi borde till exempel inte tillåta så mycket alkoholreklam.

Vilka tips har du till dem som vill bli framgångsrika i att driva en verksamhet i liten skala?

1. Prata med en mentor – hur har de gjort?
2. Ta hjälp. Det finns gratis rådgivning som är bra.
3. Säg inte upp dig från ditt jobb, utan driv din verksamhet parallellt tills du märker att din idé håller. Eget företagande kan bli en kvinnofälla om man inte ser om sitt hus. Man får exempelvis dålig mammapeng om man inte har varit anställd.

"Säg inte upp dig från ditt jobb, utan driv din verksamhet parallellt tills du märker att din idé håller."

CLARA LIDSTRÖM

Vad gör du om 20 år?

Då är jag fortfarande entreprenör och gör mer av samma sak som nu. ■

Jag anser inte att man bör förbjuda alkohol, så visst kan det ha en plats i samhället. Men dess roll borde tonas ner. Vi borde till exempel inte tillåta så mycket alkoholreklam, säger Clara.

KLUVEN KAMP MOT KNARKET

Kriminella organisationer styr knarkhandeln i Christiania med järnhand. Polisen satsar stort mot drogerna i fristaden samtidigt som **lokala politiker vill legalisera cannabis**. Den motsägelsefulla politiken i Köpenhamn sätter tydliga spår i Sverige.

TEXT SVEN ROSELL FOTO PIERRE ANDERSSON

"Dödshot stoppar cykelväg på Christiania", lyder rubrikerna till morgontidningarnas toppnyhet när vi besöker Köpenhamn. Flera byggnadsarbetare på firman som fått uppdraget att anlägga cykelvägen genom den 43-åriga "fristaden" har blivit dödshotade, verbalt och via mejl. Kommunanställda har mötts av stenkastning. Och en vägmaskin värd två miljoner danska kronor (2,4 miljoner svenska kronor) totalförstördes för ett par dagar sedan. Den politiska ledningen i cykelstaden framför alla andra har därför övergett planerna, rapporterar tidningarna.

Polisen har ingen kontroll över Christiania trots många års försök. De 625 christianiter (enligt polisen är antalet

700–1000) som bor där styr området i en slags allians med de kriminella organisationer som kontrollerar handeln i bodarna på Pusherstreet. Försäljningen av cannabis och hasch uppgår årligen till mångmiljonbelopp. Inkomsterna går, enligt polisen, delvis till reparationer och underhåll på området, medan det mesta hamnar i de kriminellas fickor.

Tidigare gick polisen in i Christiania med tung beväpning. Följden blev att de boende och skolorna i stadsdelen Christianshavn tröttnade på de ständiga tågasmolnen och de stora polispatrullerna. De är också oroliga för alla påtända som kör bil till och från Christiania. Polisen

har ändrat taktik och satsar numera på dialog med Christianias företrädare. Men de kriminella organisationerna har en gemensam vaktstyrka som överöser polisen med stenar när den gör tillslag på Pusherstreet. Förutom vakter beskyddas knarkhandeln med hjälp av kameror och drönare.

Vänsterkoalitionen som regerar Köpenhamns kommun med överborgmästaren i spetsen har för tredje gången lagt fram ett förslag till ett treårigt försök med legal cannabis. Drogen föreslås bli såld på fem-sex apotek.

– Vi tror att vi skulle få färre missbrukare och mindre kriminalitet med vårt förslag, säger Lars Aslan Rasmussen, Socialdemokraternas talesperson i drogfrågor i Köpenhamn.

I huvudstadens fullmäktige finns en klar politisk majoritet för legalisering av

"Vi tycker att det är hyckleri att sälja alkohol och tobak men inte cannabis."

LARS ASLAN RASMUSSEN

cannabis, men kranskommunerna, folkettinget och regeringen är emot. De nitton sydligaste kommunerna i Skåne har vänt sig emot en legalisering i en särskild skrivelse till Köpenhamns överborgmästare.

Trots att tre regeringar sagt nej till förslaget tror Lars Aslan Rasmussen att tiden för legalisering kommer att bli mogen så småningom. Han jämför med debatten om "fixrum" på nittiotalet, legalt heroin och homosexuella äktenskap. Motståndet blev efter hand allt svagare och nu har det blivit lagligt.

Att sälja cannabis på apotek ser han som en parallell till det svenska Systembolaget. Försäljningen skulle ske under ordnade former där erbjudanden om avvänjning också skulle ges. Endast danska medborgare, fyllda 18 år, skulle få lov att köpa cannabis på apoteken.

– Vi tycker att det är hyckleri att sälja alkohol och tobak men inte cannabis, säger han.

Priset på apoteken är tänkt att följa marknadspriset. Hur det praktiskt ska gå till är oklart. De fyra partier i Köpenhamn som står bakom förslaget tror dock inte att den svarta marknaden försvinner i och med en legalisering.

– Vårt mål är att få färre missbrukare. Om vi får fler så är förslaget ingen framgång. Det måste utvärderas efter de tre åren.

Polisens insatser mot Christiania kostar runt 40 miljoner danska kronor (48 miljoner svenska kronor) per år. Det ser Lars Aslan Rasmussen som slöseri med skattemedel eftersom handeln med cannabis därmed sprids ut över hela staden.

– Vi patrullerar på Christiania dagligen och har en bra dialog med de som bor där, säger Torben Svarrer, polischef för Task Force Pusherstreet, TFP, när vi träffar honom på en polisstation i huvudstaden.

TFP är Köpenhamnspolisens särskilda insats mot den organiserade kriminaliteten på Pusherstreet. Den inleddes i september 2012.

– När vi talar om Pusherstreet så är det något annat. Den styrs av organiserade kriminella. Du måste skilja Christianias yttre områden, där många bor, från Pusherstreet, understryker han.

TFP ska se till att Christiania blir möjligt att patrullera för polisen på samma sätt som alla socialt utsatta bostadsområden. Den andra huvuduppgiften för polisen är att stoppa den öppna haschhandeln.

Danska regeringars inställning till Christiania har varierat under de 43 åren. En del har lämnat fristaden i fred medan andra velat rensa bort den.

– För att nå dit måste vi samarbeta med flera andra, till exempel de som bor på Christiania och de som bor i hela stadsdelen Christianshavn. Enbart polisen kan inte lösa detta. Det är en långsiktig strategi, framhåller han.

Torben Svarrer poängterar att allt innehav av narkotika är olagligt i Danmark. Att vara påverkad av narkotika är däremot inte olagligt.

Förra året beslagtogs narkotika, mest hasch, värd nästan 82 miljoner danska kronor (drygt 98 miljoner svenska kronor) på gatan och 7,3 miljoner danska kronor (8,7 miljoner) i kontanter som kunde knytas till handel med narkotika. Beslagen gjordes på och i närheten av Pusherstreet.

Tidigt på dagen är det möjligt för polisen att gå in på Christiania och även på Pusherstreet utan större problem. Syftet kan vara att till exempel anhålla en efterlyst person. Ju senare på dagen insatsen görs desto troligare är det att polisen blir utsatt för stenkastning.

Maskerade vakter, som arbetar för de organiserade kriminella, slår larm för att skydda haschhandeln. En drönare i det mindre formatet har siktats över Christiania vid några tillfällen. I höstas identi-

Fakta. Christiania

Christiania tillhörde tidigare den danska marinen. Området är på 34 hektar och ligger i stadsdelen Christianshavn i Köpenhamn. Människor med alternativa livsstilar, inte minst hippies, flyttade in på området 1971 då marinen lämnat det. En del av byggnaderna är kvar efter marinen medan andra är självbyggen.

Christiania är indelat i **självstyrande områden**. De har en högsta myndighet där besluten tas först när alla är eniga. Christiania vill vara en fristad och accepterar bara sina egna regler.

Det pågår ett generationsskifte bland christianiterna som invånarna kallas. Många är gamla och lämnar området. Den som vill flytta in måste genomgå en noggrann prövning. Bland de boende finns alla sociala grupper representerade.

De som styr haschhandeln på Pusherstreet bor inte på Christiania. Men de som arbetar med handeln och ingår i vaktstyrkan är christianiter.

Danska regeringars inställning till Christiania har varierat under de 43 åren. En del har lämnat "fristaden" i fred medan andra

velat rensa bort den. **Den nuvarande regeringen vill få bort den tunga kriminaliteten** som styrs av Hells Angels och andra organisationer.

År 2011 förlorade christianiterna i Högsta Domstolen som slog fast att danska staten har nyttjanderätten till området. Konsekvensen är att de boende måste köpa loss Christiania.

ILLUSTRATION: MAGNUS FREDRIKSEN

Lars Aslan Rasmussen vill legalisera cannabis i Köpenhamn.

Torben Svarrer, polischef för Task Force Pusherstreet.

fierade den utrustning som polisen hade monterad på området.

Hur många kriminella nätverk som organiserar handeln vet polisen inte med säkerhet men de kan vara bortåt tio till antalet. För tillfället finns 30 haschbodas på Pusherstreet.

– Vi har noga planerat vad vi ska göra där. Efter fem, sju, minuter ska vi vara ute igen och ha löst den uppgift vi har. Vi måste undvika att civila och turister därinne kommer i kläm.

Vi får se ett filmklipp där poliser överöses av stenar under en insats i februari. Flera blir träffade. En hjälm krossas av en stor sten men polismannen klarar sig. Personer på gatorna runt Christiania

"Du måste skilja Christianias yttre områden från Pusherstreet."

TORBEN SVARRER

löper stor risk att bli träffade av stenar vid sådana tillfällen. Då ska man veta att skolor och daghem ligger strax intill och att många barnfamiljer bor i stadsdelen.

Polisens insatser riktar sig mot köpare, säljare och leverantörer. De boende i stadsdelen är oroliga för bilister som kör bil till Christiania för att köpa hasch eftersom många av dem är påverkade. Med så kallad narkometer, stor som en datorskrivare, har polisen fått ett vapen mot nar-

kotikapåverkade bilförare. Med den görs en analys av förarens saliv. Sju narkotiska preparat kan spåras, men resultatet måste bekräftas av ett blodprov.

Under 18 månader stoppade Köpenhamnspolisens 946 narkotikapåverkade förare, majoriteten påverkade av cannabis, tack vare narkometern. Alla blev av med körkortet. De tätas trafikkontrollerna runt Christiania har skrämt bort helgköpare och andra som kört bil dit för att

"Frågan om legalisering har blivit ännu ett hinder att ta sig förbi."

MARIA ALMAZIDOU

Ett sätt att störa haschförsäljning i Christiania är att öka kontrollerna av biltrafiken i området.

köpa cannabis. Samtidigt störs de organiserade kriminella av att en del köpare nu undviker Pusherstreet.

Försöket med narkometer i Köpenhamn ansåg polisen var så framgångsrikt att instrumentet köptes in till landets alla tolv polisdistrikt.

– Vi tycker att instrumentet täcker in de väsentligaste drogerna. Cannabis är överlägset vanligast, säger en av de poliser som låter oss följa en av trafikkontroll med narkometer i närheten av Christiania.

I Sverige går det långsammare. Fem-sex olika narkometrar har testats under våren. Bengt Svenson, chef för trafikpolisen på Rikspolisstyrelsen, uppger att upphand-

Narkometern används flitigt runt Christiania.

lingen beräknas ske i höst. Den skulle ha genomförts förra året men har dröjt.

Genom åren har många unga från andra sidan Öresund dragits till Christiania för att köpa cannabis. Sedan bron blev färdig 2000 har det blivit ännu lättare att ta sig dit. Maria Almazidou och Maria Wallander, teamledare respektive behandlare på

Maria Malmö, möter många i åldern upp till 25 år som fått problem med sitt drogmissbruk. I åtta fall av tio handlar det om cannabis.

– De flesta jag möter har varit på Christiania någon gång, säger Maria Wallander.

– De ser det som en rolig grej. Där är man inte så bevakad som här, tillägger Maria Almazidou.

Många unga är välbekanta med argumenten för legalisering av cannabis. De känner till var i världen legalisering fått gehör och att idén har stöd av kommunledningen i Köpenhamn. Däremot vet de flesta inte mycket om skadeverkningarna.

Maria Malmö hade runt 350 nya besökare under förra året. Antalet ökar. Även antalet avstängningar (i två veckor) på gymnasieskolorna, där anledningen är drogmissbruk, ökar. Bortåt hälften av mottagningens besökare är under 18 år, 70 procent killar och 30 procent tjejer. Hälften har först haft kontakt med psykiatri.

Mottagningen riktar sig till alla upp till 25 år. Målet är att kunna ta emot en nyanmäld besökare inom två veckor, men väntetiden brukar bli längre.

De flesta minderåriga kommer tillsammans med någon förälder vid första besöket. Föräldern har upptäckt vad barnet håller på med. Skolresultaten brukar ha försämrats till följd av stor frånvaro. Nedstämdhet och depressioner är vanligt liksom försämrat minne och trötthet. De lever i en bubbla där det bara finns andra som också håller på med droger. Idrott och andra fritidsintressen har övergetts. Få unga tar på egen hand kontakt för behandling.

Det har skett en förskjutning i attityderna hos de unga, påpekar de två behandlarna. Att anse att en legalisering vore bra är något som många uttrycker öppet. Så var det inte tidigare.

– Frågan om legalisering har blivit ännu ett hinder att ta sig förbi, säger Maria Almazidou. ■

Fristad i hetluften sedan 1969

1971. En grupp hippies ockuperar området och bosätter sig i de gamla kasernerna. Christianias födelse.

1975. Folketinget beslutar att fristaden ska rivas i april 1976.

1982. Folketinget gör Christiania lagligt.

1994. Regeringen hotar att riva fristaden om haschförsäljningen inte stoppas.

2007. Christiania och den danska staten inleder normaliseringsprocessen.

2011. Christianiterna förlorar i Högsta Domstolen, och måste köpa loss marken från staten.

2013. Christianialagen upphävs av folketinget. Fristaden är en stadsdel som alla andra, utan särregler. Köpenhamns kommun ansvarar för byggnadsärenden och stadsplanering.

1969–1971. Försvaret lämnar kasernerna på Christianshavn.

1972. Förvarsministeriet godkänner bosättningarna tills vidare.

1978. Högsta domstolen beslutar att invånarna ska lämna området. Folketinget gör en kovändning och tillåter christianiterna att bo kvar.

1989. Folketinget antar Christianialagen som styr hur området ska användas.

2003. Den borgerliga regeringen under Fogh Rasmussen börjar tala om en normaliseringsplan.

2008. Förhandlingarna Christiania – staten bryter ihop. Rättsprocessen om vem som är rättmätig ägare till området inleds.

2012. Fonden Fristaden Christiania blir formell ägare till huvuddelen av det gamla militärområdet.

FRUKTGT FESTLGT

Föreningen Fruktdrycker bildades på femtiotalet för att främja alkoholfria drycker. Just nu upplever de en **sällan skådad medvind**.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN FOTO JONAS ERIKSSON

Just nu upplever den ideella Föreningen Fruktdrycker vind i seglen. Intresset för det goda värdskapet – där goda, alkoholfria drycker är en självklarhet – har aldrig varit större. Allt fler upptäcker att alkoholfritt vid eventet, på festen eller till middagen är gott, hälsosamt och ett sätt att visa respekt för de personer som av olika anledningar inte kan eller vill dricka alkohol. Det gagnar förstås också nykterhetsrörelsen.

– Vi har haft en fantastisk utveckling och märker verkligen av att vi har medvind, vilket är jättepositivt. Efterfrågan är stor. 150 000 personer mötte oss förra året, vilket är en imponerande siffra, säger Föreningen Fruktdryckers styrelseordförande Ann-Louise Friberg, som själv försöker medverka på så många arenor hon mäktar med.

– Varje dag får vi många samtal och mail från människor från hela landet som vill se oss på sina sammankomster och event, stora som små. Det kan handla om föreningar av olika slag, universitet, kommunfullmäktige och kommunstyrelser, privata företag, näringslivet, klubbar, banker, restaurang- och hotellskolor. Suget efter alkoholfritt är uppenbarligen stort och vi har så mycket att göra att vi har svårt att hinna med alla förfrågningar.

Det framgångsrika arbetet uppmärks-

sammades i november förra året av CAN, som valde att ge föreningen pris som Årets ideella organisation.

Ann-Louise Friberg tycker att det är viktigt att presentera dryckerna på ett trevligt och fräscht sätt och är mån om att hålla föreningens fana högt. Det ska se proffsigt och fint ut på bordet där dryckerna serveras!

Föreningens arbete handlar om att erbjuda alkoholfria drycker i stora och små sammanhang. Merparten av dryckerna kommer från Systembolaget, men även alkoholfria drycker från andra leverantörer förekommer. Eftersom Föreningen Fruktdrycker får ett bidrag på 150 000

Fakta. Föreningen Fruktdrycker

Föreningen bildades 1951 av nykterhetsrörelsen och fruktindustrin, men är en **obunden ideell organisation**. Medlemskaran består av såväl privatpersoner som av företag, föreningar och kommuner.

Verksamhetens syfte är att "uppmärksamma det 'goda värdskapet' och göra **alkoholfria kvalitetsdrycker mer kända och använda**".

Läs mer på www.fruktdrycker.se.

kronor per år från just Systembolaget, kommer ändå de flesta dryckerna därför. Urvalet anpassas efter åldersgrupp och sammanhang. Ett gäng arbetslösa grabbar får kanske testa alkoholfria ölsorter, medan medelålders damer får smaka ett urval av alkoholfria viner.

– Vi får mycket uppmärksamhet och har samarbetat med tunga namn som Carl-Jan Granqvist, Magdalena Ribbing och Michael Bindefelt. Det är ett bra sätt att nå ännu fler, säger Ann-Louise, som gör vad hon kan för att få ut nya produkter på marknaden. Bland annat lokaltillverkad äppelmust har blivit väldigt populärt, liksom drycker på blåbär och tranbär från norr.

Föreningen Fruktdrycker är den enda i landet som jobbar med mat och dryck som har ett helhetstänk när det gäller alkoholfria drycker till maten – och det har gett resultat. Många kommuner har gått med som medlemmar. Men det hjälper knappast föreningens ekonomi, som dessvärre är ganska skral.

– Vi jobbar helt ideellt. Egentligen skulle vi behöva anställa någon på heltid som jobbar med detta, för så stort är trycket, men det har vi inte pengar till. För sju år sedan drogs bidraget från Socialstyrelsen in, så nu drivs vi endast av medlemsavgifter, bidraget från Systembolaget och

"150 000 personer mötte oss förra året, vilket är en imponerande siffra."

vår egen önskan att bjuda omvärlden på alkoholfritt. Men det går ändå bara jämnt upp, säger Ann-Louise, som önskar sig pengar till bland annat marknadsföring och satsningar på nya, spännande alkoholfria drycker.

– Behovet är stort och om vi kunde marknadsföra oss mer så skulle efterfrågan bli ännu större. Många, som aldrig testat alkoholfria viner eller ölsorter, blir förvånade över hur goda de är, säger Ann-Louise.

Att de alkoholfria dryckerna har fått ett uppsving på senare år tror hon beror på en rad faktorer. Bland annat på hälso-trenden, men också på att vi pratar om alkoholens negativa konsekvenser. Folk är helt enkelt mer medvetna i dag. Dessutom menar Ann-Louise Friberg att Systembolaget är duktigt på att fronta med sina alkoholfria alternativ. Och försäljningen av de alkoholfria dryckerna på Systembolaget har skjutit i höjden – det alkoholfria sortimentet är det som har ökat mest, flera år i rad.

Föreningen Fruktdrycker grundades 1951 och såg som sin uppgift att främja användandet av alkoholfria fest- och vardagsdrycker. Bakom bildandet låg nykterhetsrörelsen och fruktindustrin. 1952 fick man ett statsbidrag på 25 000 kronor per år – en ansevärd summa då. När motboken försvann 1955 fick man ett engångsbidrag på 200 000 kronor för att motverka alkoholens framfart i samhället och främja tillverkningen av fruktdrycker. Föreningen Fruktdrycker sågs som viktig, eftersom man kunde erbjuda ett alternativ till alkohol. Föreningen har haft både medgång och motgång under årens lopp. Om man under 1960-talet var tveksam om vilken dryck som skulle inhandlas till studentfesten kunde man ringa fröken Dryck och få tips om lämpliga alkoholfria

Efterfrågan på Föreningen Fruktdryckers verksamhet är stor.

"Alkoholfria drycker kan bli ett väldigt framgångsrikt koncept om vi bara får chansen att synas."

drycker. Initiativtagare till denna service var Föreningen Fruktdrycker som under åren 1964–1969 anordnade speciella kampanjer i samband med examensfesterna. Samtliga kvinno- och nykterhetsorganisationer i Sverige deltog i kampanjerna. Ända fram till mitten av 2000-talet levde föreningen på bidrag. Som nu alltså är borttagna. Det hindrar dock inte att Föreningen Fruktdrycker lever vidare.

– Det beror på alla engagerade medlemmar och eldsjälarna som verkligen brinner

för detta, säger Ann-Louise, som i framtiden hoppas på att kunna utveckla föreningen och göra den mer välkänd. En tanke är att börja ta betalt för evenemanget man deltar i. I dag är det gratis och beställaren behöver endast stå för resor och andra omkostnader. Men drickat och upplägget är kostnadsfritt.

Med mera pengar i kassan kan vi marknadsföra oss på ett annat sätt. Alkoholfria drycker kan bli ett väldigt framgångsrikt koncept om vi bara får chansen att synas. Att behovet är stort råder det ingen tvekan om, konstaterar Ann-Louise. ■

BLI EN AV VÅRA TWITTERAKTIVISTER UNDER ALMEDALSVECKAN

Kan du avvara en timme under almedalsveckan (29 juni–6 juli) för att sprida vårt budskap?

Anmäl dig och läs mer på engagemangsportalen.se

SKYLTBIDRAG

IOGT-NTO-lokaler erbjuds att söka bidrag för att kunna byta utvändiga skyltar till nuvarande IOGT-NTO-logga.

Sista ansökningsdag är 1/9.
Detaljerad information om skyltbidraget finns på www.iogt.se/skyltbidrag.

Svårt att hänga med?

Lugn, gilla vår **Facebooksida** eller följ oss på **Twitter** så får du de viktigaste nyheterna automatiskt:

[facebook.com/accentmagasin](https://www.facebook.com/accentmagasin)
twitter.com/accentmag

Vi skickar också ut ett nyhetsbrev via mejl varje fredag – anmäl dig på **www.accentmagasin.se** om du är intresserad.

accent

13 tips

SÅ FIXAR DU KULTURARRANGEMANGET I FÖRENINGEN

IOGT-NTO har ända sedan starten arrangerat olika typer av kulturarrangemang. Men hur gör man egentligen för att det ska bli bra? Hur hittar man artister och teatergrupper? Accent har samlat de bästa tipsen.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Ett kulturarrangemang kan vara allt från ett föredrag med den lokala museichefen till en konsert med ett lokalt jazzband eller ett teaterstycke av ett professionellt sällskap. Vad man än väljer kan arrangemanget fungera utmärkt både som ett program för befintliga medlemmar och som ett sätt att visa

upp föreningen och lokalen för andra som bor på orten.

Accent hörde sig för, bland annat med Olle Häggström och Lennart Karlsson från Våra Gårdar, en intresseorganisation för nykterhetsrörelsens lokaler, om vilka tips de har för att kulturarrangemangen ska bli så bra som möjligt.

1

Kolla in Riksteaterns utbudsdagar. De arrangeras på olika ställen runt om i landet för att visa upp Riksteaterns turnerande utbud. Gå till riksteatern.se för mer information.

2

Glöm inte de lokala förmågorna. Chefen på kurorten kanske kan hålla föredrag, eller handels-trädgården, museipersonal eller folk från turistbyrån.

3

Ta noga reda på förutsättningarna i lokalen – vad funkar att göra hos er? Finns teaterscen? Ljud och ljus? Finns stora väggar att sätta upp konst på? Apparatur för bildvisning?

6

Vilka samarbetspartner finns på orten? Ta kontakt och kolla om ni kan samarbeta, exempelvis med NBV, Föreningen fruktdrycker, kommunens kultur- och fritid eller andra föreningar på orten för att lättare få möjlighet att göra större arrangemang. Skicka en vip-inbjudan till samarbetspartner (existerande eller potentiella) när ni har egna arrangemang.

9

Korsbefrukta, våga hålla flera arrangemang samtidigt i lokalen. Exempelvis en konstutställning OCH en sånguppvisning eller en musikstund. Då lockas både konst- och musikintresserade.

12

Sälj fika i anslutning till arrangemanget. Sju sorters kakor eller kanske grillkorv med dryck. Om ni bakar själva får ni in lite extra intäkter den vägen.

4

Se till att lokalen är fräsch, städad och håller en behaglig inomhustemperatur innan arrangemanget. Skotta, sanda (vid behov) se till att det finns god belysning och parkeringsmöjligheter. Kolla extra att det är rent på WC och att det finns toalettpapper. Och ni har väl sett till att det finns någonstans att hänga av sig om folk förväntas komma med ytterkläderna på? Ha en entrévärd som hälsar välkommen. Se till att det märks och syns att det är IOGT-NTO som står bakom arrangemanget – se till att ni har aktuella foldrar och affischer hemma. (Finns att beställa på iogt.se)

7

Erbjud butiker och företag att köpa ett antal biljetter till reducerat pris.

10

Låt fantasin flöda. Anordna mannekänguppvisning, folkdräktsvisning, hantverksutställning, fotokonstutställning, souvenirer från världens alla hörn, leksaksutställning, vaggor, barnvagnar, cyklar.

13

Utvärdera efteråt. Vad gick bra och vad fungerade sämre? Vad kan göras bättre nästa gång?

NYKTERHET

5

För att nå nya målgrupper kan ni skicka kort, brev, flygblad, ringa, maila och göra personliga besök. Inbjud till presskonferens, bjud in media eller be om några minuter i lokalradion.

8

Erbjud speciella förmåner som; kom två, betala för en, Pensionärer och ungdomar halva priset. Barn gratis inträde.

11

Var inte rädda att ta betalt. Kolla också om kommunen har bidrag att söka. NBV kan i vissa fall bidra med mindre summor till kulturarrangemang. Via Riksteatern kan man söka arrangörsstöd och småplatsstöd, som är avsedda för ideella föreningar.

A photograph of a green dumpster with a cardboard box leaning against it and a piece of white trash on the ground.

HEM FÖR EN HEMLÖS

Billy Höijer **missbrukade och levde som hemlös** i många år. Fotografen Erik Ardelius har följt honom och dokumenterat några av de platser Billy brukade sova på.

FOTO **ERIK ARDELIUS**

Soprum, Björnträdgårdsgränd, Stockholm

"I bland vill man inte ens bo på ett
natthärbärke. Man blir ju av med
allt man äger och har. Folk rånar
en när man somnar."

Grav, Klara Kyrkogård, Stockholm

Hotell Ibis, Västertorpsvägen, Hägersten

"Jag rusar in på ett hotell och sliter åt mig ett kylskåp bara för att bli gripen. Bara för att slippa vara på gatan."

"Drogen är så jävla stark."

Järnvägstunnel, Eriksdal – Tantolunden, Stockholm

Observatorielunden, Vasastan, Stockholm

Årsta skog, Årsta

Videoklubb, U.S Video, Regeringsgatan, Stockholm

Hiss, Tunnelgatan, Stockholm

Offentlig toalett, Medborgarplatsen, Stockholm

Billy Höijer

”Man behandlas inte som en människa”

När Billy Höijer sov **sin första natt utan tak över huvudet** var han åtta år. Sedan dess har han sovit fler nätter på gatan och på anstalt än vad han sovit mellan egna lakan.

BERÄTTAT FÖR **ERIK ARDELIUS**

I dag är Billy 54 år. Han är sedan en tid tillbaka drogfri och bor på ett stödboende i Huddinge Kommun. Nu berättar Billy med egna ord om sitt liv.

”Att vara hemlös är att känna sig skitig, äcklig, smutsig. Jag kan inte gå på toaletten när eller var jag vill, inte duscha eller byta kläder när jag vill. Jag får inte sova var jag vill. Jag är inte välkommen.

Man behandlas inte som en människa. Ändå kan jag längta tillbaka till det där ute, den där friheten, vad det nu var? Rotlösheten, eftersom jag bott så länge där ute. Det känns fritt.

Jag föddes i en familj där min mamma var tablettmissbrukare och alkoholist. Min pappa var också alkoholist och väldigt våldsam. Våldsspykopat skulle man kunna kalla det för.

Jag kan inte berätta om alla gånger jag blivit misshandlad. Det tar för lång tid och jag skulle heller inte komma ihåg allting.

När jag var sex och ett halvt år säger min mamma och pappa att vi ska åka till sjukhuset, och de lämnar mig på Danderyds barnpsykiatri. Sedan dess har jag inte varit hemma hos min familj. Jag har

bara vandrat in och ut på olika institutioner, barnhem, ungdomsvårdsskolor, ungdomsfängelser och vanliga fängelser.

Till sist hamnade jag på Drevvikens barnhem vid Skrubba. Jag började hänga med lite äldre killar och rymde in till T-centralen. Där uppe på Hötorgsterrassen, uppe på platån närmast Konserthuset, finns ett fläktrum vi bröt upp och hade som koja. Vi var fyra ungdomar. Micke, som var min bästa vän, 14 och äldst av oss. Varje gång vi rymde var kojan vårt tillhåll.

När jag var nio och ett halvt, eller kanske tio, kom en äldre kille till kojan och satte sig på en av de upp- och nervända ölbackarna och gjorde i ordning en spruta. När han gjort färdigt sprutan titta han på mig och sa ”Du ska ha en spruta” och tvångsinjicerade mig.

Det var någon form av narkotika, jag vet än i dag inte om det var amfetamin, men jag tror det.

Jag blev jätterädd. Jag satt på den upp- och nervända ölbacken och tårarna bara rann.

Någon vecka senare började jag injicera amfetamin själv.

Efter en rymning, där Micke dör, blir jag placerad på Vemyra skolhem i Sollefteå och där börjar min riktiga kriminella bana. Förutom att råna och slåss lär jag mig en massa andra saker av de äldre, hur man stjälar bilar, hur man skjuter kassaskåp, hur man gör pistoler och annan skit som man inte behöver kunna. Jag lär mig allt om droger.

Sen har det fortsatt. In och ut på olika institutioner. Jag har suttit 29 år i fängelse. Mest för våldsbrott.

Många år senare döms jag till slut psykiatrisk vård och hamnar på Karsuddens mentalsjukhus. Där säger överläkaren att jag inte är psykiskt sjuk. ”Du lider av något som kallas beroendesjukdom. Det betyder att du är alkoholist och narkoman, och att du inte ska vara här utan på ett behandlingshem. Sköter du dig så lovar jag att du härifrån inom ett år. Gör du inte det så kommer du vara kvar här så länge jag lever. Valet är ditt.”

Den 2 juni 2014 har jag varit nykter och drogfri i 19 månader. ■

IOGT-NTO PÅ YOUTUBE

Accent har startat en kanal på Youtube. Först ut är en hel rad **fantastiska filmer från IOGT-NTO:s historia**. Hjälp oss gärna med att kartlägga innehållet!

TEXT **PIERRE ANDERSSON**

När Accents nyanställde digitalredaktör Fredrik Quistbergh passerade arkivet under sin första rundvandring på IOGT-NTO-huset på Stora Essingen för några månader sedan fick han syn på en rad dvd-skivor. Skivorna visade sig innehålla en filmskatt från IOGT-NTO:s historia.

Filmerna spänner mellan 1930-talet och 1970-talet. De flesta är inspelade för

att dokumentera större arrangemang som kongresser och jubileum, men här finns också en och annan propagandafilm. Många av dem är utan ljud, men innehållet är intressant ändå.

Så kollar du på filmerna. Accent har nu sett till att filmerna kan ses av alla. De finns på både Accents webbplats (www.accent-

magasin.se) och på vår nya Youtube-kanal: www.youtube.com/user/tidningenaccent

Känner du igen någon på filmerna?

Vi behöver din hjälp, särskilt om du är en av IOGT-NTO:s medlemmar som har varit med ett tag. Den dokumentation som finns för filmerna är inte helt fullständig – kan du hjälpa oss att komplettera den?

Om du känner igen platser eller människor på filmerna, eller kanske kan berätta något annat: Hör av dig till oss på accent@iogt.se! ■

Filmer. De här filmerna har vi lagt upp än så länge

- Flaskan (propagandafilm) 1970
- IOGT-NTO:s 100-årsjubileum i Göteborg 1979
- IOGT-NTO:s kongress i Trollhättan – Vänersborg 1971
- Nordens Godtemplares Ungdomsförbunds kongress i Visby 1939 "Kultivera Fritiden"
- Godtemplarrörelsens 100 års-jubileum på Skansen 1951
- Vi träffas och trivs

KOMMENTARER (4)

 – Åh, älskar sånt här. Är det från 8 millimeters-film? Våldigt kul med bilderna på Göteborg, bilarna från den tiden osv! Synd dock att ni inte scannar in filmerna i full hd när ni ändå är i farten.

KENT VILHELMSSON

 – Många kända ansikten. Spec. Rolf Persson som förbundsordförande, minns man,

en "ståtlig" talare. Namn som Stig Kroon, Isaksson, Svedberg m.fl dyker upp... Jag och min man deltog på jubileumskongressen.

ANNA-LISA JOHANSSON

 – Kul att se sin gamla farmor och farfar, på väg in i konserhuset. Det var länge sedan jag såg dom.

PER ÖSTBERG

 – Jodå, den var jag med och arrangerade! Särskilt festerna och Ansvarsdagen på Wendelsberg. Kul att återse alla numera hädangångna kämpar! Och ni andra, då mycket yngre, ännu inte hädangångna. Som t.ex. en storsköggig Oscarsson i blå kostym! Förhandlingarna hölls i Konserthuset, och det var möjligt genom att man just den sommaren skulle klä om alla

stolarna i salongen. Man skruvade bort varannan rad, så att vi kunde få plats med konferensborden!

BO BERGMAN

Ake Pressfeldt skriver frågor till den 47:e omgången av frågetävlingen Utmaningen.

ÅKE UTMANAR GENIKNÖLARN

Frågetävling Utmaningen arrangeras i år för 47:e gången i Norrköpingskretsen. Åke Pressfeldt, som startade tävlingen och som alltjämt arrangerar den samt skriver alla frågor, är stolt över bedriften.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **PRIVAT**

Inte ett enda år har vi hoppat över, säger han och berättar att tävlingen över tid har förändrats en del. De första åren hade man åtta tävlingsomgångar. Nu har man fyra; två på våren och två på hösten. Förr ingick också ett praktiskt prov, exempelvis att demonstrera hur en dammsugare fungerar, skruva ihop saker på tid eller vira in en medspelare i toalettpapper.

I dag, liksom under tävlingens barn-dom, ingår tolv ämnen i varje omgång, med tre delfrågor till varje ämne. Det innebär 36 frågor som besvaras av lag om max sex personer. Varje delfråga ska besvaras inom tre minuter.

Vanligtvis brukar cirka 30 personer delta, vilket blir fem till sju lag. Det lag som

efter alla fyra omgångar kammar hem flest poäng blir årets vinnare och får ta med sig en speciell tavla till sin föreningslokal. Året därpå, om de inte vinner igen, får de lämna tavlan vidare till nästa vinnarlag.

Hur började det hela?

– Året var 1967 och vi var några i Lf. 5329 Lindö som funderade på vilket program vi skulle erbjuda medlemmarna. Jag kastade fram ett förslag om att bjuda in alla IOGT-föreningar i Norrköping till en frågesporttävling, säger Åke.

Och på den vägen är det. Åke blev frågeledare och frågeuppfinnare och det har han fortsatt med. Han beskriver det som att han har ett särskilt ”tänk” var han än

går och vad han än gör. Han hittar uppslag och inspiration till nya ämnen och frågor överallt.

– I början lyssnade jag mycket på radio medan jag jobbade och där fick jag många uppslag. Senare använde jag mig av uppslagsverk och tidningar. Och på senare år har jag faktiskt tagit hjälp av internet. Men jag hittar frågor lite varstans. Det kan vara något jag ser, läser eller hör talas om och så tänker jag att det där är ett spännande ämne till Utmaningen!

Åke berättar att frågorna kräver mycket research, så att svaren verkligen är korrekta. Vid ett tillfälle ringde han polisen för att dubbelkolla fakta till en fråga.

Så vad kan frågorna handla om?

– Senast var det exempelvis frågor om amerikanska presidenter och om minnet. Andra vanliga ämnen är blommor, helgdagar, landskap, trafik och rymden.

Hur vet man att frågorna är ”lagom” svåra?

– Ja, det är inte så lätt att veta. Men jag brukar få bekräftat att det är lagom svårt när deltagarna i snitt klarar två av tre delfrågor. Det får inte vara för lätt för då blir det tråkigt. Är det lite för svårt lär man sig ju något, vilket är bra, tycker Åke, som beskriver sig själv som en man som kan lite grann om väldigt mycket.

Så blir det väl när man har författat 7 200 kluriga frågor kring 2 400 ämnen till 6 000 deltagare under 200 tävlingskvällar. ■

JAKTEN

PÅ DEN LOKALA ALKOHOLPOLITIKEN

När Sverige gick med i EU försvann **fyra av fem monopol på alkoholområdet** och gränserna öppnades för fri införsel. Kommunerna blev plötsligt en allt viktigare arena för alkoholpolitik – frågan är vilken möjlighet de har att utöva den.

TEXT EVA EKEROTH

Antalet ställen som har tillstånd att servera alkohol har ökat från omkring 3 000 år 1983 till omkring 12 000 år 2013. En fyrdubbling på 30 år. Mellan 1977 och 1999 ökade andelen alkohol som dricks på restauranger från 5 till 21 procent.

Sedan dess har andelen dock minskat något och ligger idag på omkring 15 procent.

"Minskningen beror inte på att antalet serveringsställen minskat."

Minskningen beror inte på att antalet serveringsställen minskat. Enligt CAN:s rapport, *Drogutvecklingen i Sverige*, kan det snarare bero på att den alkohol som säljs

på Systembolaget har blivit jämförelsevis billigare på grund av uteblivna prisjusteringar och skattehöjningar.

Tittar man däremot på volymen alko-

hol som dricks på restaurang så har den inte minskat. Förklaringen är att svenskarna konsumerar mer alkohol totalt. I genomsnitt dricker varje svensk över 15 år en dryg liter ren alkohol på restaurang per år, och har så gjort de senaste tjugo åren. Den totala konsumtionen i Sverige ligger på strax över nio liter ren alkohol per person och år.

Trots explosionen av antalet serveringstillstånd är det inte fler som får sina tillstånd indragna för att de inte sköter sig, snarare tvärtom. År 2008 drogs 168 tillstånd in, 2011 var det 79 och 2012 drogs 107 in. Beror det på att krögarna har blivit så mycket bättre på att sköta sig?

Mikael Bentzer, socialdirektör på Länsstyrelsen i Södermanland, tror inte det.

– När alkohollagen ändrades 2011 fick vi nya direktiv som säger att tillstånds-

"De flesta serveringstillstånd som dras in har ekonomiska skäl för indragningen."

havaren vid överträdelser först ska få en erinran, sedan en varning och först där efter dras tillståndet in. Tidigare skulle tillståndet dras in direkt, om det inte fanns särskilda skäl. Då kunde en varning utdelas istället. Jag satt med i utredningen som lade förslaget och tyckte redan då att det var ett dåligt förslag, säger han till Accent.

De flesta serveringstillstånd som dras in har ekonomiska skäl för indragningen. Antingen har krogen slarvat med skatten

eller kassakvittona eller så har de anlitat svart arbetskraft.

– Sådana saker är ju så mycket lättare att bevisa. Det är större uppförsbacke när man vill dra in tillståndet på grund av att det är fylla eller oordning, säger Annelie Silvander, chef för tillståndsenheten i Göteborg samt ordförande i Kommunala Alkoholhandläggares Förening, KAF.

Hon tror inte heller att det är vanligt att någon nekas serveringstillstånd av alkoholpolitiska skäl, till exempel för att det redan finns många krogar eller är bråkigt i området.

– Det är tveksamt om någon kommun skulle säga nej av den anledningen. Det handlar ju om arbetstillfällen och inkomster för kommunen också. Möjligtvis om polisen säger ifrån, säger hon.

Inte heller i Stockholm är det vanligt att tillstånden dras in enbart på grund av att restaurangen missköter alkoholserveringen – trots att undersökningar har visat att det är relativt vanligt med såväl överservering som servering till ungdomar under 18 år.

– De fallen är extremt lätträknade, säger Johan Lindholm, samordnare på tillståndsenheten i Stockholm.

Han har jobbat på tillståndsenheten i tolv år.

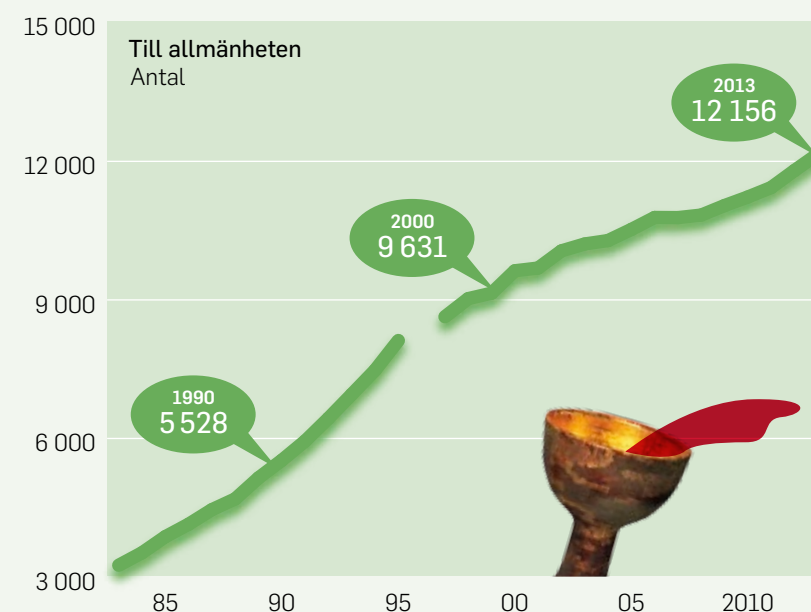
– På rak arm kan jag bara komma på ett enda fall där vi dragit in ett tillstånd enbart på sådana grunder. Det kan absolut inte vara mer än en handfull på tio år, säger han.

Oftast är det flera orsaker till att ett tillstånd dras in.

– Man kanske har överserverat, och samtidigt misskött ekonomin. Det hänger ofta ihop, den som har dålig ekonomin är kanske mindre benägen att våga servera

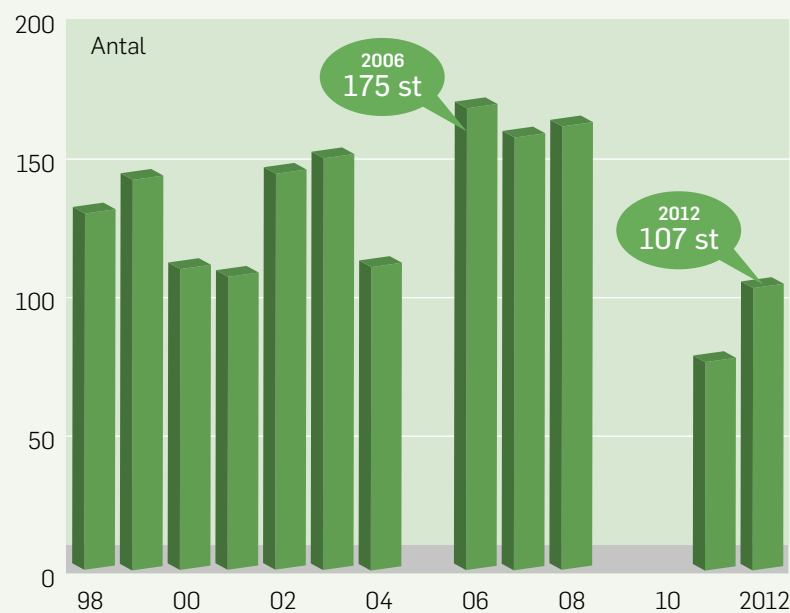
Antal stadigvarande serveringstillstånd

Antalet stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten bygger på inkomna uppgifter från landets kommuner. Siffran för 2013 är preliminär.

Antal återkallelser

Antal återkallade serveringstillstånd av annat skäl än att restaurangen lagts ned eller överlåtits. Uppgifterna hämtade ur publikationen Länsrapport <http://www.folkhalsomyn-digheten.se/publicerat-material/publikationer/Lansrapport-2012/>)

någon, även om gästen är full. Krögare med sämre ekonomi har också mindre möjlighet att anställa extra vakter om det är stöktigt eller skicka personalen på utbildning.

Han förklarar också varför det är så svårt att dra in ett tillstånd av alkoholskäl.

–Först ska handläggaren övertyga sin chef om att tillståndet bör dras in. Därefter går ärendet upp till den politiska nämnden. Om nämnden håller med och tillståndet dras in kan man vara säker på att beslutet överklagas av tillståndshavaren. Då ska ärendet upp i domstol. Mellan alla dessa moment förflyter en del tid och tillståndshavaren kan hela tiden komma in och visa på förbättringar som gjorts för att hindra att felen begås igen. Enligt lagen ska man ta hänsyn till det, säger han.

Sedan EU-inträdet har de alkoholpolitiska åtgärder som staten förfogar över blivit färre och mindre slagkraftiga.

Sverige har blivit av med det statliga import-, och partihandelsmonopolet på

alkohol samt monopolen på tillverkning och export av spritdrycker.

Dessutom har införselkvoterna höjts till i princip obegränsad införsel från andra EU-länder. Det har i sin tur medfört att skatteinstrumentet inte kan användas fullt ut. Blir skatten, och därmed priserna, på alkohol allt för höga i Sverige kommer fler att handla mer utomlands.

Den kommunala alkoholpolitiken får därigenom ökad betydelse.

Kommunernas främsta alkoholpolitiska instrument är serveringstillstånden. Det är kommunen som beviljar tillstånd och öppettider, utbildar och examinerar

de blivande tillståndshavarna och sköter tillsynen över verksamheten. De kontrollerar att restaurangerna tar sitt ansvar och inte serverar berusade eller för unga personer, att kassakvitton registreras och att personalen inte arbetar svart.

Länsstyrelserna kontrollerar att kommunerna sköter sitt arbete som de ska och stöttar de kommunala alkoholhandläggarna. Folkhälsomyndigheten övervakar och stöttar länsstyrelserna samt samlar in statistik över allt, från hur många timmar tillsyn kommunerna lagt ner, hur många tillstånd som finns i varje kommun till hur

många som gått kursen i alkoholservering och hur många som klarat provet.

Kommunerna ska också kontrollera att butiker som säljer folköl inte säljer till underåriga eller överförfriskade personer.

Men kommunerna har också en lojalitetskonflikt. Att vägra en restaurangägare tillstånd kan innebära förlorade arbetstillfällen och förlorade intäkter i form av skatt. Ett sämre restaurangutbud än grannkommunen kan locka besökare över kommungränsen.

I kommunens uppgifter ingår även förebyggande arbete. Kommunen ansvarar för fritidsanläggningar som kan ge invånarna en meningsfull fritid. I många kommuner finns en eller flera drogsamordnare som är en resurs för skolor, föreningar och andra i det drogförebyggande arbetet. Intresset för att satsa på drogförebyggande arbete verkar dock ha dalat.

–Antalet kommuner som har en samordnare eller kontaktperson för förebyg-

gande frågor har tyvärr minskat mellan 2011 och 2012, säger Ida Vählin som är nationell ANDT-samordnare på Folkhälsomyndigheten.

Hon tror att en förklaring kan vara att det är svårt att visa att förebyggande arbete har effekt.

– Vi har kanske inte varit tillräckligt duktiga på att ta fram bra underlag, säger hon.

Det är mycket få, om ens några, förebyggande metoder, annat än politiska tillgångsbegränsande åtgärder, som visat sig ha någon effekt på konsumtionen. Att inget göra kan aldrig vara lösningen, men varje kommun måste hitta sin eget sätt att arbeta på.

–Det är kommunerna som har ansvaret. Vi går inte ut med rekommendationer. Det finns heller inga krav på att kommunerna ska anställa samordnare, även om vi tycker att det är bra om de gör det, vare sig det är en drogsamordnare eller om uppgifterna ingår i en folkhälsosam-

"Det är kommunerna som har ansvaret."

IDA VÄHLIN

ordnares tjänst, säger hon.

Några kommuner jobbar med program som ökar föräldrars medvetenhet och ger dem argument för att markera att de inte accepterar att ungdomarna dricker.

Att stötta skolpersonal att våga se barn som far illa och att erbjuda stöd till barnen är andra förebyggande åtgärder som kommunen kan vidta. Andra som är i riskzon är ungdomar som skolkar, röker och/eller har dåliga resultat i skolan. Att hjälpa dem är också förebyggande, liksom att arbeta aktivt mot langning. ■

Valvinst 2014

Inför valen 2014 bevakar Accent de alkoholpolitiska frågorna extra noga. Detta ger oss som läsare en extra möjlighet till samtal och fördjupning i viktiga teman. Samtalen sker med fördel i studiecirkelform. Upplägget är enkelt. Kontakta din NBV-konsulent och berätta att ni vill starta en studiecirkel. Läs artiklarna i Accent. Bjud samman några vänner, t ex från IOGT-NTO-föreningen, och komplettera gärna med några politiker för att diskutera alkoholpolitik inför valen 2014. En fin avslutning på träffarna vore förstås om ni kan ordna ett möte om alkoholpolitik i stort och smått.

Kontaktuppgifter till er NBV-avdelning, studiecirkeltips och mycket annat finns på nbv.se/valvinst. Om ni saknar tillgång till Internet kan ni ringa NBV 08-672 61 00 för att få information om närmaste NBV-avdelning.

Cirkelträff 3

Jakten på den lokala alkoholpolitiken

Artiklarna och intervjuerna finns på sidorna 46–49. De handlar främst om lokal alkoholpolitik och då särskilt om serveringstillstånd. Dags för cirkeln att kartlägga hur det ser ut i hemkommunen. Och vi fortsätter samtalet om alkoholmonopolet.

Finns det en lokal alkoholpolitik?

De flesta svenskar åker någon gång i livet utomlands. Vi tar med oss vanor hem och i samtal med nyvunna vänner är det nog många som känner igen sig när man sagt "som vi gör i Sverige." Att vi har särskilda butiker för alkoholförsäljning och att detta är för folkhälsans skull.

Men det svenska alkoholmonopolet är inte totalt. Försäljning av öl, klass II, är tillåten i den allmänna handeln. Restauranger, krogar och barer får servera alkohol. Under motbokstiden fanns också statliga restauranger som var knutna till det lokala systembolaget. Det lokala systembolagets styrelser beviljade också utskänkningstillstånd till andra restauratörer. Idén var ju och är att det privata vinstintresset ska hållas så kort som möjligt.

I artikeln "Jakten på den lokala alkoholpolitiken" framgår att Sverige haft en explosionsartad utveckling de senaste 30 åren av antalet serveringstillstånd. Från 3 000 till 12 000.

I de flesta kommuner har ett särskilt utskott ansvar för att bereda och ibland också bevilja serveringstillstånd.

Uppgifter: Läs artiklarna och prata om innehållet.

- IOGT-NTO och UNF bildades 1970. Ta reda på hur många serveringstillstånd som fanns då och hur många procent av alkoholen som då dracks på krogen.
- Ta reda på hur många serveringstillstånd som finns i din kommun (eller i stadsdel om du bor i Stockholm, Göteborg eller Malmö).
- Intervjua någon alkoholhandläggare i kommunen. Fråga om det har dragits in några serveringstillstånd de senaste åren och hur den politiska beredningen av tillstånd sker.
- Diskutera för- och nackdelar med att det finns särskilda tillståndsutskott. Tidigare fattades beslut i kommunstyrelse alternativt i kommunfullmäktige.

- Låt hela cirkeln ta en sen kvällspromenaden helgkväll i ett område där det finns restauranger. Gör minnesanteckningar om vad Ni sett när Ni kommer hem.

Moderat vill avskaffa systemet!

En nyhetsartikel tar upp EU-parlamentarikern Gunnar Hökmarks, M, uttalande inför valet till EU-parlamentet om att avveckla alkoholmonopolet. Det förekommer att också de som är liberaler och vill verka för frihandel, verkar tro att om alkoholen blir mera tillgänglig så kommer människor dricka mindre alkohol om konkurrensen blir större. Därmed skulle färre få alkoholskador! Utifrån det perspektivet har begreppet "Alkohol är ingen vanlig vara" skapats.

Diskutera: Hur starkt står systembolaget som institution? Alternativet är försäljning i livsmedelsbutikerna, kanske med någon slags licens?

Hur viktig är alkoholpolitiken för er i cirkeln, när ni går till val den 14 september!

Utmaning:

Genomför ert planerade möte med politiker inför valet eller fortsatt planeringen. Om Ni inte har möjlighet att göra detta, bjud in en politiker till den sista träffen och samtala om hur viktig alkoholpolitiken är i kommunen.

Lästips:

Prenumerera på nyhetsbrevet Fakta, Argument, & Debatt. Det kommer via din e-post ca 40 nummer/år kostnadsfritt. Bra för dej som vill vara uppdaterad inför valen. Prenumerera! E-post: fakta.argument.debatt@telia.com

Hemsidetips: Eurocare, IOGT-NTO, Folkhälsomyndigheten, CAN, Systembolaget, IQ, och de politiska partierna.

DEN NORSKA MODELLEN

En chans till:

AVTAL ELLER FÄNGELSE

Norge har betydligt färre medborgare i fängelse än Sverige – och återfallen är bara **hälften så många** som här. Många pekar på medlingens roll. Accent har träffat Hans-Einar Green som fick en andra chans.

TEXT PELLE OSCARSSON FOTO EMELIE ASPLUND

Hans-Einar Green fastnade i missbruk och greps för narkotikainnehav som 17-åring. Tack vare det norska medlingsprogrammet fick han en andra chans.

– Jag fick en chans till och jag tog den, säger Hans-Einar Green.

Idag jobbar han med att ta hand om miljöfarligt avfall på ett återvinningsföretag strax utanför Oslo. Han är drogfri sedan nästan ett år tillbaka.

– Jobbet har varit viktigt för att komma tillbaka. Just nu är jag lärling. Men de är nöjda med mig på jobbet och snart kommer jag kunna gå över till en vanlig anställning och få min första löneförhöjning, säger Hans-Einar som har bra arbetskamrater. Han tycker också att det känns bra att få göra en insats för miljön.

– Jag vet inte riktigt hur jag hamnade i missbruk. I Drammen är det både sådana som kommer från familjer där man har det jättebra och andra som kommer från familjer där man inte har det så bra som röker hasch. Men jag har egentligen alltid umgåtts i de kretsarna. I alla fall sedan jag var 13. Först tyckte jag inte att det var någonting för mig. Men sen när jag var 15 provade jag att feströka och det blev mer och mer. Till slut rökte jag varje dag.

Hans-Einar bor hos sin farmor och farfar. Hans mamma gick bort när han var åtta år och hans pappa bor på en annan ort. Hans-Einar gick på ett tekniskt byggprogram och skulle bli formbyggare. Men orkade inte med skolan och hoppade av.

– Man märker det inte själv först. Man haschrökning gör att man blir slöare. Man tänker inte lika klart. Först var det lite upp och ner i humöret när jag slutade. Men nu känns det bra. Och jag vet att jag inte kan hålla mig till att feströka. Då skulle det braka ihop. Och det skulle inte fungera på jobbet. Men jag har bestämt mig; jag har definitivt slutat.

Hans-Einar fick möjlighet att välja mellan fängelsestraff, institutionsplacement eller att skriva ett avtal med konfliktrådet i Drammen om att delta i ett uppföljningsteam med gruppmedling och ett åtgärdsprogram för att ta sig ur missbruket.

"Fängelser och behandlingshem är inte någon *happy place*".

HANS-EINAR GREEN

– Fängelser och behandlingshem är inte någon "happy place". Jag känner mig själv. Jag gör saker fullt ut. Om jag hamnat där tror jag att det varit stor risk att det istället kraschat ordentligt så att jag hade hamnat i ett ännu värre kaos, säger Hans-Einar som valde att försöka ta tag i situationen tillsammans med konfliktrådet i Drammen och uppföljningsteamet med deltagare från bland annat polisen, socialtjänsten, familj och anhöriga.

– I uppföljningsteamet kom allt upp på bordet. Ett av villkoren var nolltolerans mot narkotika och att jag ska lämna urinprov varje vecka. Vi har skrivit kontrakt om tider och jobb bland annat. Det har snart gått ett år nu och jag tycker att det har fungerat bra. Både med kraven man ställt och det stöd jag fått. För att det ska fungera kräver det självklart också att man tar sitt eget ansvar. Och idag har jag mer livserfarenhet, säger Hans-Einar.

Uppföljningsteam koordineras av konfliktrådet som lyder under justitiedepartementet. Teamen ska sättas ihop tillsammans med ungdomarna och ungdomarnas anhöriga som också har inflytande över åtgärdsplanerna.

– Det är viktigt att det är ett långsiktigt engagemang och att ungdomarna själva

är med och utformar avtalen. Och att det är en bra kombination av krav och stöd med en fri kommunikation där vi slipper byråkrati och onödigt sekretess som begränsar samarbetsmöjligheterna, säger Cecilie Eldrup Evju som arbetar med att koordinera uppföljningsteamens arbete i Drammen och Buskeruds polisdistrikt. Man arbetar också ganska tätt samman med ungdomarna i personliga kontakter.

– Till en början kan det ibland vara en del misstro. Men efter en tid märker man att vi har samma mål och att förtroendet hos ungdomarna ökar. Vi kommer ofta in i mycket sårbara perioder i ungdomarnas liv. Det är viktigt att få en bra och förtroendefull relation, där också vi håller vad vi lovar. Och att komma in så tidigt som möjligt möjligt i processen om det börjar gå utför. Då kan man komma på rätt köl igen med relativt enkla insatser. Hinner det gå för långt kan det också vara sämre förutsättningar att lyckas.

Uppföljningsteam

Genom våra uppföljningsmöten och avtalen vi skriver med ungdomarna känner också ofta föräldrar eller andra anhöriga att de har stöd som gör det enklare att sätta ner foten i vissa frågor. Men mest av allt drivs arbetet fram av ungdomarnas egen strävan mot en bra framtid. ■

Reparativ rättvisa:

KONFLIKTRÅD MINSKAR ÅTERFALLEN

I Norge återfaller **var femte brottsling** – i Sverige nästan varannan. Den mjukare linjen verkar fungera.

TEXT OCH FOTO **PELLE OSCARSSON**

Drammen är en av de kommuner i Norge som utvecklat en framgångsrik modell för medling och uppföljning av unga för att förebygga ungdomsbrott, missbruk och kriminell nyrekrytering. Accent har besökt Konfliktrådet.

I Norge återfaller 20 procent av de frigivna från fängelserna i nya brott inom två år. I Sverige är den siffran 43 procent, sämst i Norden. De övriga länderna har en återfallsfrekvens på 27–36 procent.

Inom den svenska kriminalvården menar man att förklaringen är att Sverige har fler dömda till frivård och flera tungt belastade interner i fängelserna.

Det är ungefär lika stor andel av befolkningen som sitter i fängelse i Sverige som i Norge. Men Norge har i genomsnitt kortare strafftider och Sverige har skyhögt fler dömda som avtjänar frivärdsstraff med påföljder som villkorlig dom, samhällstjänst, skyddstillsyn, behandlingsprogram och elektronisk fotboja. Något som normalt ger förhållandevis längre avtjäningstid jämfört med fängelsestraff.

Andelen dömda till fängelse för narkotikabrott är 25 procent i Norge och 30 procent i Sverige. Men också när det gäller en stor del av den övriga brottsligheten finns missbruk med som en väsentlig del av bilden.

"... på senare tid har vi arbetat en hel del med mobbning, hot och trakasserier på nätet."

ALF SIGMUND

Norge tycks ha en högre ambition när det gäller att slussa ut frigivna till jobb och bostad efter strafftiden och att bryta missbruk. Norge har också sedan lång tid tillbaka utvecklat ett rikstäckande nät av konfliktråd som arbetar med konfliktbehandling, stöd till brottsoffer, åtgärdsprogram och medling mellan framför allt unga lagbrytare och utsatta.

Medlingen bygger på att den som utsatts för ett brott och gärningspersonen träffas tillsammans med en opartisk medlare för att prata ut om det inträffade och försöka nå en gemensam överenskomelse och ett försök till att reparera eller minska skadorna av brottet.

– En stor del av vår medlingsverksamhet är inriktad på mindre brott som snatterier och skadegörelse. Men vi arbetar också med allvarigare kriminalitet som våldsbrott och inbrott. Och på senare tid har vi arbetat en hel del med mobbning,

hot och trakasserier på nätet, säger Alf Sigmund Larsen verksamhetsledare på Konfliktrådet i Drammen med lång erfarenhet av medling.

Alf Sigmund är socionom med lång erfarenhet av samtal med människor i kris och han menar att det både är viktigt att ge stöd och upprättelse till brottsoffer och att fånga upp unga människor som begår lagbrott på ett så tidigt stadium som möjligt. Något som kan minska kriminalitet, droganvändning och konfrontation i samhället, och öka framtidschanserna.

– Mötet är frivilligt och förbereds genom att vi talar enskilt med båda parter om man vill träffas och vad man i så fall skulle vilja tala om. Det är också möjligt att ta med sig en stödperson. Men det kan vara bra att träffas på ett så personligt sätt som möjligt.

Medling bygger på filosofin om reparativ rättvisa. Det är de inblandade parterna som är drabbade och ”äger” konflikten, inte staten.

Medling kan också användas som en kommunikationsmetod vid missbruk – som inte bara berör den som missbrukar, utan en bred krets av anhöriga och vänner.

Ibland kan det också vara bra att träffas i stormöten och gruppmedlingar med flera berörda i närsamhället som anhöri-

"Vår uppgift som medlare är inte att vara dömande."

ALF SIGMUND

ga, polis, skola och socialtjänst, säger Alf Sigmund.

Konfliktråden lyder under justitiedepartementets civilavdelning och har ett tätt samarbete både med socialtjänsten, polis och åklagare som skickar ärenden till råden. Det är också möjligt för enskilda, skola och företag eller näringsidkare att vända sig till rådet.

En viktig motivation för ungdomarna är att medlingen ger en möjlighet att reda ut brottet utan att hamna i straffregistret. Något som kan leda till stora problem när

man ska söka jobb, bostad eller ta körkort. Genom medlingen kan man också undvika annan straffutmätning som böter, fängelse eller institutionsplacering.

– En förutsättning är att den som begått brottet har förståelse för att han eller hon gjort fel och vill försöka bidra till att reducera skadan. Om man inte kommer till någon överenskommelse eller om avtalen bryts finns det två möjligheter. Ny medling eller ordinarie hantering som polis-sak, säger Alf-Sigmund.

Vid mötet ges parterna möjlighet att prata ut om sina reaktioner kring händel-

sen. Ett av målen med medlingen är att träffa avtal om en uppgörelse om hur man ska reda ut det som har varit och hur man ska gå vidare i framtiden. Det kan handla om ekonomisk ersättning, arbetsavtal eller försoningsavtal utan ekonomisk ersättning. De avtal som träffas slutförs i 96 procent av fallen.

Vår uppgift som medlare är inte att vara dömande. Vi arbetar för att ge båda parter möjlighet att tala till punkt och att få till stånd ett så konstruktivt och läkande samtal som möjligt. Något som kan minska konflikten och öka parternas förståelse för varandra. Målet är att man ska träffa ett avtal om en uppgörelse som gör att man kan titta framåt. Resultatet ska stämma överens med båda parternas rättskänsla, säger Alf-Sigmund.

I Norge genomförs närmare 9 000 medlingar om året och det skrivs 4 200 medlingsavtal.

Forskningen visar att medling både kan vara läkande för de utsatta och minska återfallen i brott. Enligt en svensk undersökning från 2009 med 500 ungdomar som deltagit i medling halverades återfallen i brott vid medling jämfört med referensgruppen. Flera internationella undersökningar pekar också på en reducering av återfallen i brott och en läkande effekt för de utsatta, framförallt vid våldsbrott.

Medling förekommer också i Sverige men i betydligt mindre omfattning och saknas helt i många kommuner. Trots lagstiftning som kräver att alla kommuner ska erbjuda medling vid brott med gärningspersoner upp till 21 år. ■

Recept för minskade återfall:

Drogfrihet, jobb och bostad

Utslussningen av dömda till fängelsestraff är ett område som fortfarande kritiseras för att vara väldigt eftersatt i Sverige.

FOTO: MAGNUS FREDRIKSEN

I en rapport från Riksrevisionen 2004 levererades svidande kritik för att uppföljningen av dömda som avtjänat sitt straff var för dålig när det gällde centrala frågor som arbete, bostad och drogmissbruk.

Olika idéer om åtgärdsprogram lanserades, men hur det gått med dem är högst osäkert.

Enligt en undersökning som genomförts av kriminalvårdsstyrelsen saknar hälften av de omkring 9 000 interner som friges från de svenska fängelserna varje år en egen bostad. Var femte frigiven är helt bostadslös och bara 22 procent har jobb.

Ett halvår efter frigivningen är en bred majoritet fortfarande arbetslösa.

– Forskningen visar att missbruk, arbetslöshet och bostadssituation har mycket stor betydelse för återfallsrisken. Här skulle det behövas en ökad myndighetssamverkan. Självklart med krav på drogfrihet, drogtestar och genomgång av missbruksprogram för dem som behöver det. Samhället skulle kunna spara stora belopp genom att minska återfallen, säger Anders Nilsson, professor i kriminologi vid Stockholms Universitet. ■

KRYMPANDE SVENSK MEDLING

Medling förekommer också i ett antal svenska kommuner, men långt **ifrån i samma omfattning** som i Norge.

TEXT PELLE OSCARSSON

Sverige har sedan 2008 en lagstiftning som föreskriver att alla kommuner ska erbjuda medling vid brott där gärningspersonen är under 21 år. Trots det är det många kommuner som inte har någon medlingsverksamhet alls.

En rapport från Socialstyrelsen visar att en tredjedel av de svarande svenska kommunerna höll mindre än fem medlingsmöten om året under 2011. Enligt den senaste statistiken från ett sjuttioal kommuner, som tillhör de mer engagerade i Sverige, har medlingsverksamheten mer

"Samarbetet mellan polis, skola och socialtjänst skulle absolut behöva stärkas."

LINDA MARKLUND

än halverats de senaste åren.

– Den svenska lagstiftningen om medling har hamnat mellan stolarna. Det behövs en nationell resurs för att samordna verksamheten. Socialstyrelsen ser det inte som sitt ansvar och många kommuner anser helt enkelt inte att de har tillräckligt många ärenden för att man ska ha resurser att utbilda eller anställa medlare, säger Linda Marklund som skrivit en juridisk avhandling om medling och också jobbar som medlare, lärare och föreläsare om medling.

I Norge har man en väl etablerad rutin där polis, åklagare och domstol skickar ärenden vidare till konfliktråden för behandling. Konfliktrådet samordnar kontakterna med bland annat polis, skola, målsägare och socialtjänst.

I Sverige är det bara ett fåtal kommuner som har en medlingsverksamhet inom socialtjänsten som är organiserad så att polis och åklagare eller ombud överhuvudtaget vet vart de ska vända sig. Även inom socialtjänsten tycks ärendekedjan vara oklar.

I Norge kan också enskilda parter som

privatpersoner, näringsidkare och skolor begära att ärenden tas upp till medling.

– Vi skulle också, precis som i Norge, kunna hitta en modell för att ta hand om problem som hot och trakasserier på nätet, missbruk och gängbråk i olika stadsdelar till exempel. Och samarbetet mellan polis, skola och socialtjänst skulle absolut behöva stärkas, menar Linda Marklund.

En ljuspunkt är en utveckling av arbetet med sociala insatsgrupper som man arbetat med på försök i flera områden, enligt en liknande modell som i Norge. En verksamhet med ett samarbete mellan parter som polis, socialtjänst och skola med en mätbart positiv effekt som nu ska utvecklas på flera håll runt om i landet.

– En del av inspirationen har hämtats från Norge. Annars har vi utformat en egen svensk modell utifrån våra erfarenheter. Men medling är inte en del av modellen som det ser ut nu, säger Rose-Marie Nylander, Socialstyrelsen som skrivit en handledning för utformningen av de sociala insatsgrupperna. ■

Sillvik
IOGT-NTO:S SOMMARHEM

**Njut på Sillvik i sommar
– boka ditt boende i dag**

Sommarhemmet Sillvik ligger vid kusten i Torslanda utanför Göteborg. Vi har extra bra priser för dig som är medlem i något av IOGT-NTO-rörelsens förbund. Hyr en bungalow för fyra personer i en vecka, lördag–lördag, för 2.000 kronor.

Läs mer på www.sillvik.org • Boka på 031-56 08 24 eller iogt-ntosillvik@telia.com

31 okt. – 13 nov.

Följ med till Fidel Castros Kuba innan landet förändras och det stora kapitalet kommer in. Upp lev 50-talsbilarna, doften av de fina cigarrerna, de pastellfärgade kolonialbyggnaderna, de latinska rytmerna i ett land som inte förändrats mycket de senaste femtio åren. Resan kan avslutas med några baddagar vid Kubas vackra stränder i Varadero

Vill du veta mer?

Kontakta SOBER-resor
Rotevägen 2, 43369 Sävedalen
Tel. 031-265330 eller 070-3455509
E-mail: soberesor@telia.com

**SOBER
RESOR**

www.soberesor.se

**Varför inte ge bort
en prenumeration
på Accent till någon
du gillar?**

Tidningen kostar bara 295 kronor för tio nummer. Mejla accent@iogt.se eller ring Medlemsservice på 08-672 60 38 så hjälper vi dig.

DRÖMMEN GICK I KRAS

För fyra år sedan tog två IOGT-NTO-föreningar över ett behandlingshem. **Drömmen var att starta en bra verksamhet** som både hjälpte människor och gav ett visst överskott. I slutet av april var drömmen över och konkursen ett faktum.

Behandlingshemmet Nya Nyhyttan, ägt av två IOGT-NTO-föreningar, gick i konkurs i slutet av april.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**
RESEARCH **NIKLAS SVEDBERG**

Den 29 april begärdes behandlingshemmet Nya Nyhyttan AB – drivet av två IOGT-NTO-föreningar – i konkurs. Strax innan beslutade föreståndaren under dramatiska omständigheter att skicka hem alla klienter och hårda ord och beskyllningar har delats ut åt olika håll. Men vad har egentligen hänt?

Behandlingshemmet togs över i januari 2010 och har drivits som ett bolag gemensamt ägt av lokalföreningarna 3 Örebro och 389 Ägir Karlstad. Tanken var att behandlingshemmet skulle erbjuda 20 platser för behandling och 10 för avgiftning. Dessutom ville man från början specialisera sig på utslussningen – att erbjuda bra sysselsättning inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet efter avklarad behandling.

Under åren sedan starten har verksamheten fått anmärkningar av såväl Socialstyrelsen som Arbetsmiljöverket för en rad mer eller mindre allvarliga incidenter. Klienter som varit ute och fyllekört, rånförsök, limsniffning i källaren och ett dödsfall bland de anställda. Upprörande kan tyckas, särskilt när det inträffar på en plats där människor ska bli drogfria. Borde inte personalen ha bättre koll?

– Generellt kan man säga att klienter på behandlingshem är en speciell grupp, eftersom de lever med ett missbruk, säger

"Ett behandlingshem som har gjort många anmälningar själva behöver inte vara dåligt."

TOR NILSSON

Tor Nilsson, handläggare på IVO (Inspektionen för vård och omsorg), region Örebro. Så visst kan det förekomma att någon tar ett snedsteg. Det är därför vi kräver att hemmen har en anmälningsskyldighet, lex Sara, om något allvarigt händer.

Många anmälningar behöver inte vara dåligt, menar Tor Nilsson.

– Ett behandlingshem som har gjort många anmälningar själva behöver inte vara dåligt. Det kan handla om att man tar incidenter på största allvar. Men väldigt många återkommande anmälningar om liknande incidenter kan ju tyda på att det finns problem som man inte tar tag i.

Behandlingshemmet har också fått anmärkningar för att sakna personal med rätt kompetens och utbildning för de behandlingsmetoder som ska användas i verksamheten – ärenden som dock senare lades ner då det bedömdes att behandlingshemmet åtgärdat bristerna.

Den 1 april i år träffades styrelsen på behandlingshemmet Nya Nyhyttan i Örebro för ett vanligt styrelsemöte. Ett möte som avslutas med att man är överens om april månads schema. Förutom styrelsen medverkar föreståndaren Louise Ornell.

Enligt styrelseordföranden Per Holm rullar verksamheten då på, även om man under de senaste åtta månaderna bara har haft åtta klienter på avgiftning och inga på behandling. Förklaringen är att under de perioder som Socialstyrelsen och Arbetsmiljöverket har haft pågående ärenden som rör Nya Nyhyttan har man legat lågt med att kontakta kommuner för att få klienter.

Nyligen hade man dock fått ramavtal med sammanlagt 24 kommuner, som under våren skulle börja skicka klienter för behandling. Det hade enligt Per Holm genererat pengar och verksamheten skulle ha kommit på fötter – ljuset syntes där borta i tunneln.

Dagen efter styrelsemötet börjar Louise Ornell, utan att informera styrelsen, tömma behandlingshemmet på klienter. Anledningen är enligt henne själv att måttet är rågat: undermåliga lokaler, inget innehåll i behandlingen, för ändamålet icke utbildad personal och inga pengar till verksamheten. Hon menar att hon inte längre kan ansvara för klienternas säkerhet och att hon hellre är lojal mot lagen än mot Nya Nyhyttans styrelse, som hon anser har dålig kunskap om hur man bedriver ett behandlingshem.

– Detta är det värsta jag har sett under mina 30 år inom socialtjänsten, säger Louise Ornell till Accent och berättar att hennes mål har varit att få fart på verksamheten. Hon uppger att hon jobbade upp kontakter med kommunerna för att få klienter och tog fram namn på personer att anställa, bland annat en socionom och en behandlingspedagog. Men styrel-

Värst drabbade efter konkursen är den ena ägaren: IOGT-NTO:s lokalförening 3 Örebro har lånat ut över fem miljoner kronor till bolaget.

FOTO: THOMAS ERIKSSON

"Om hon var så missnöjd, varför slutade hon inte bara?"

PER HOLM

sen uppgav att det saknades pengar och att de som redan jobbade var duktiga nog att hantera klienterna.

Det är en bild som delvis bekräftas av socionomen och bildterapeuten Barbro Boström, som 2014 var inhyrd som konsult ett fåtal gånger. Hon menar att det har saknats pengar och att personalen inte har något förtroende för styrelsen. Enligt några ur personalen, som Barbro Boström säger sig ha talat med, har det pågått ett maktspel, där delar av styrelsen har styrt genom att så split och misstänksamhet bland de anställda.

Det stämmer inte, menar Per Holm.

– Vi har haft utbildade terapeuter och socionomer på plats för det relativt låga

antal klienter på behandling som vi har haft och vi hade gärna anställt fler om vi hade fått fler klienter. Vi har till och med vidareutbildat undersköterskor i återfallsprevention, så att de ska kunna arbeta med behandling, säger han och tillägger att föreståndaren av någon anledning ratade de förslag på nyanställningar som styrelsen presenterade. Detta gjorde att man inte kunde ta emot så många klienter för behandling. Under mars kom inte en enda förfrågan.

Allt har inte varit konflikter och kaos. Det vittnar Maria Öberg om, som fram till årsskiftet 2012–2013 arbetade som föreståndare på Nya Nyhyttan. Hon slutade av personliga skäl efter 1,5 år.

– Min bild av Nya Nyhyttan är positiv. Vi hade under min tid en fungerande behandling med anställd behandlingspersonal. Dessutom vidareutbildades några anställda inom behandling. Vi hade inte full beläggning, men ändå ganska många klienter och vi hade bra kontakt med socialtjänsten. Pengar till verksamheten saknades aldrig, säger Maria Öberg och tillägger att även om det förekom att hon och styrelsen hade olika uppfattning om vissa saker så behöll de alltid en god dialog.

Konsulten Olof von Kugeler är av sam-

ma uppfattning. Efter flera år som inhyrd läkare på behandlingshemmet anser han att verksamheten fungerade acceptabelt och att han tveklöst skulle arbeta där igen, om han fick frågan.

Per Holm säger att han blev bestört när föreståndaren i början av april skickade hem alla klienter.

Han medger att Nya Nyhyttan haft problem med ekonomin och med att betala fakturor i tid, men han menar också att han haft en dialog med berörda företag och kommit överens med dem om att betala av skulderna allt eftersom. Löner till anställda har enligt Per Holm betalats ut, om än med några dagars fördröjning.

Han hävdar att Louise Ornell inte har pratat med honom eller styrelsen om de upplevda missförhållandena, utan att hon har agerat självsvåldigt och illojalt.

– Om hon var så missnöjd, varför slutade hon inte bara? funderar Per Holm, som anser att konkursen var onödig och beror på illojalitet från föreståndaren.

Med hjälp av en jurist och Arbetsgivaralliansen beslutades att Louise Ornell skulle sägas upp på grund av illojalitet. Hon avskedades med omedelbar verkan den 15 april. I slutet av april stod det dock klart att verksamheten inte skulle kunna drivas vidare och Nya Nyhyttan begärdes i konkurs.

Konkursen innebär att fastigheten, som bedöms vara värd mellan två och tre miljoner kronor, kommer att säljas. Skulderna ligger på drygt åtta miljoner kronor. Värst drabbade är bolagets ena ägare: IOGT-NTO-föreningen 3 Örebro. Den har lånat ut sammanlagt 5,5 miljoner kronor. Pengar som föreningen med stor sannolikhet inte kommer att få tillbaka.

Nya Nyhyttan AB har även lånat cirka 1,5 miljoner av Swedbank och 500 000 av IOGT-NTO-förbundet. Till förbundet har man amorterat bort 70 000 kronor. Utöver dessa skulder tillkommer cirka två miljoner kronor i leverantörsskulder, alltså obetalda fakturor till inhyrda konsulter, till andra företag som har levererat varor och material till behandlingshemmet.

Banken och förbundet får enligt konkursförvaltaren i första hand tillbaka sina pengar. Därefter föreningen 3 Örebro och i sista hand leverantörerna. ■

Incidenterna och anmälningarna har varit många på Nya Nyhyttan.

FOTO: THOMAS ERIKSSON

ACCENT PRESENTERAR ALKOHOLFRIA KARTAN

Nu kommer den alkoholfria kartan. En tjänst som hjälper dig att hitta uteställen **med bra alkoholfria alternativ**. Dessutom kan du genom egna recensioner tipsa andra.

TEXT **FREDRIK QUISTBERG** ILLUSTRATION **W4**

Arbetssskisser på hur den alkoholfria kartan kan komma att se ut i mobil och fullskärm.

Idén till alkoholfria kartan föddes genom en rapport från UNF. De testade det alkoholfria utbudet på 120 uteställen över hela landet under 2012 och 2013. Resultatet är nedslående.

I rapporten "Alkoholfritt trender" sammanfattas situationen på följande sätt: "En majoritet av Sveriges uteställen erbjuder alkoholfri öl (70 procent), medan bara hälften har alkoholfritt vin (48 procent) eller alkoholfria drinkar av god kvalitet (52 procent).

Endast 23 procent marknadsför alkoholfritt aktivt – och så få som 15 av 120 har både ett fullständigt utbud och tydlig,

synlig marknadsföring av det alkoholfria utbudet."

På Accentredaktionen började vi fundera på om det var möjligt att ta hjälp av våra läsare för att utvidga undersökningen. Dessutom ville vi att det skulle kombineras i en tjänst som ger direkt nytta till alla som vill konsumera schyssta alkoholfria alternativ.

Efter mycket tester och diskussioner landade vi i den alkoholfria kartan, säger Pierre Andersson, chefredaktör för Accent.

– Den är ett verktyg för oss som vill ha bra alkoholfria alternativ när vi går på restaurang eller på krogen. Ju fler som

hjälper till genom att recensera och tipsa om kartan – desto kraftfullare blir den. Tillsammans ska vi se till att de som vill välja alkoholfritt på krogen ska ha minst lika många bra valmöjligheter som de som väljer att dricka alkohol.

Alkoholfria kartan är i grunden en databas. Databasuppgifterna visualiseras genom en sökbar karta. Från start innehåller databasen uppgifter från de 120 besök som UNF genomförde under 2012 och 2013. Men databasen växer hela tiden – med din hjälp. Läs i steg-för-steg-beskrivningen hur du kan bidra. ■

Steg-för-steg

Sök i alkoholfria kartan

1 Besök **www.alkoholfriakartan.se** i din mobil, surfplatta eller på din dator.

2 Du kan dels söka på ort. Välj önskad stad i menyn **"Stad"**. Du får då upp de recensioner av uteställen som finns i den stad du sökt på. Kommer inga recensioner upp finns det ännu inga uteställen recenserade i den stad du valt. Du kan alltså bli först med en recension!

3 Du kan även söka på **uteställe**. Fyll då i uteställets namn i sökrutan. Får du ingen träff på valt uteställe, kontrollera gärna stavning och testa igen.

4 Du kan även **filtrera din sökning** på recensenternas betyg. Exempel: För att se alla uteställen som fått fem stjärnor väljer du bara ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ och får då se alla uteställen som fått högsta betyg. ■

Steg-för-steg Skriv en recension

1 Besök **www.alkoholfriakartan.se** i din mobil, surfplatta eller på din dator. Bokmärk gärna sidan så att du kommer åt den snabbt nästa gång.

2 Klicka på **"Recensera"**.

3 Du kommer till ett formulär där du ska fylla i följande uppgifter:

a Namnet på utestället och vilken ort det ligger på. Om du vet vilken gata eller i vilket område utestället finns – skriv gärna det i fältet för uteställets namn.

b Din recension, beskriv det alkoholfria utbudet så utförligt som du har lust till. Exempel på frågor att besvara: Vilket sortiment har de? Är det bra/dåligt, på vilket sätt? Hur blir du bemött när du frågar efter alkoholfritt alternativ? Bra/dåligt. Beskriv situationen.

c Betygsätt utestället, från "Uselt" till "Mycket Bra"

d Ta gärna en bild och skicka med.

e Fyll i ditt namn och din e-postadress. Detta är frivilligt men vi ser gärna att du lämnar ditt namn och e-postadress så att vi kontakta dig om vi behöver ställa frågor. Uppgifterna lagras enbart i alkoholfria kartans databas och används inte i något annat syfte.

f Skicka in. När du är klar med recensionen, tryck på "Skicka in". Din recension kontrolleras före publicering. Vi undersöker om utestället verkligen existerar, vilken adress det ligger på och hur man kan komma i kontakt med stället. Vi gör även en kontroll av den eventuella bilden. Om vi har frågor kontakter vi dig via e-post, publiceras recensionen på alkoholfriakartan.se. ■

Anders Karlsson och Vivi Lovelock

Hur länge har ni varit medlemmar?

Anders: sedan 2005. Jag kände till IOGT-NTO sedan innan genom min pappa, men 2005 kände jag att jag ville gå med och vara aktiv. Jag upplevde helt enkelt att alkoholen tar för mycket plats i samhället.

Vivi: sedan jag var 17 år. Jag blev väldigt påverkad av en kompis som dog av alkoholförgiftning och bestämde mig för att jag skulle jobba för nykterhetsrörelsen i framtiden. Efter den tragiska händelsen blev jag väldigt anti alkohol.

Ni gifter er i sommar. Berätta!

Vi gifter oss den 7 juni i Nyköping, där vi bor. Det blir ett facebook-event där alla våra facebook-vänner är inbjudna, förutom släkt och vänner. Så det kan bli väldigt många som kommer! Men under själva akten blir det ungefär 120 gäster.

När och hur träffades ni?

Vivi: Vi träffades redan 2008, genom jobbet på IOGT-NTO. Men då var det ingenting mellan oss, vi kände bara till varandra. I november 2012 klickade det till. Anders kom på en av mina spelningar och under ett visst moment under uppträdandet är det bara

musik och då bad jag Anders komma och dansa med mig. Och när jag kröp in i hans famn kände jag att jag aldrig ville komma ut därifrån igen.

Anders: Jag hade nog gått och sneglat på Vivi och nu kom chansen. Vi pratade om att gå på bio och efter några dagar hörde Vivi av sig och undrade om vi inte skulle göra det där biobesöket. Och efter det kändes det som att det var vi. Men vi var rätt hemlighetsfulla till en början.

Vivi: Under den här perioden soffsurfade jag hos vänner och hade ingenstans att ha mina katter. Så jag frågade om Anders kunde inhy-sa dem. De flyttade ihop med Anders innan jag gjorde det!

Var föll ni för hos varandra?

Anders: Jag föll för hennes utseende, skrat-tet och ögonen. Men också hennes kompetens, politiska intresse och hennes värderingar, som överensstämmer med mina. Och så har vi ju musiken ihop, jag spelar och Vivi sjunger. Det kändes jättebra! Enkelt och självklart. Vivi är bra på att visa känslor och uppskattning och så är hon positiv, glad och kärleksfull.

Vivi: Känner man Anders så älskar man

honom! Jag drömde alltid om att träffa en ståtlig man som har nära till skratt, som tror att han har humor fast det inte alltid är så, som har hög integritet och som är glad och musikalisk. Anders är min dröm-man. Vi kompletterar varandra bra. Där jag är långsint har han lätt att gå vidare. Han lagar maten hemma och jag äter den! Han är otroligt omtänksam och skämmer bort mig med frukost på sängen.

Vilka erfarenheter tar ni med er in i det här äktenskapet?

Vivi: Jag vill inte låta tidigare erfarenheter påverka oss. Till skillnad från mitt tidigare äktenskap ser jag den här gången verkligen fram emot att bli Anders fru. Det är inte själva bröllopet som är grejen, utan äktenskapet.

Anders: Det är viktigt att prata med varandra och ha kul ihop. Jag och Vivi är, förutom att vi älskar varandra, varandras bästa vänner. Det är en bra grund att stå på.

Hur gick frieriet till?

Vivi: Jag hade en spelning den 10 augusti förra året. Anders kom, liksom hela min familj. Min pappa hade dessutom med sig min storasyster, som jag aldrig hade träffat. Det var väldigt omtumlande. Under spelningen kom Anders upp på scenen och jag trodde att han skulle sjunga en ganska larvig trudelutt och var beredd på det. Men i stället för att sjunga i mikrofonen friade han till mig. Jag blev helt chockad och fick knappt fram mitt ja! Det var fantastiskt att bli friad till inför en stor publik och hela min familj. Det var en magisk kväll.

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

NAMN: VIVI LOVELOCK
ÅLDER: 50
FAMILJ: EN 15-ÅRIG DOTTER OCH BLIVANDE MAKEN ANDERS
BOR: MED ANDERS I NYKÖPING
GÖR: PROCESSLEDARE PÅ VÅRA GÅRDAR

NAMN: ANDERS KARLSSON
ÅLDER: 45
FAMILJ: TVÅ VUXNA DÖTTRAR PÅ 22 OCH 24 ÅR OCH BLIVANDE HUSTRUN VIVI
BOR: MED VIVI I NYKÖPING
GÖR: UTVECKLINGSKONSULENT PÅ IOGT-NTO

Känner du någon
som borde bli
månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

"Vivi är bra på att visa känslor
och uppskattning och så är hon
positiv, glad och kärleksfull."

ANDERS KARLSSON

"Vi träffades redan 2008,
genom jobbet på IOGT-NTO."

VIVI LOVELOCK

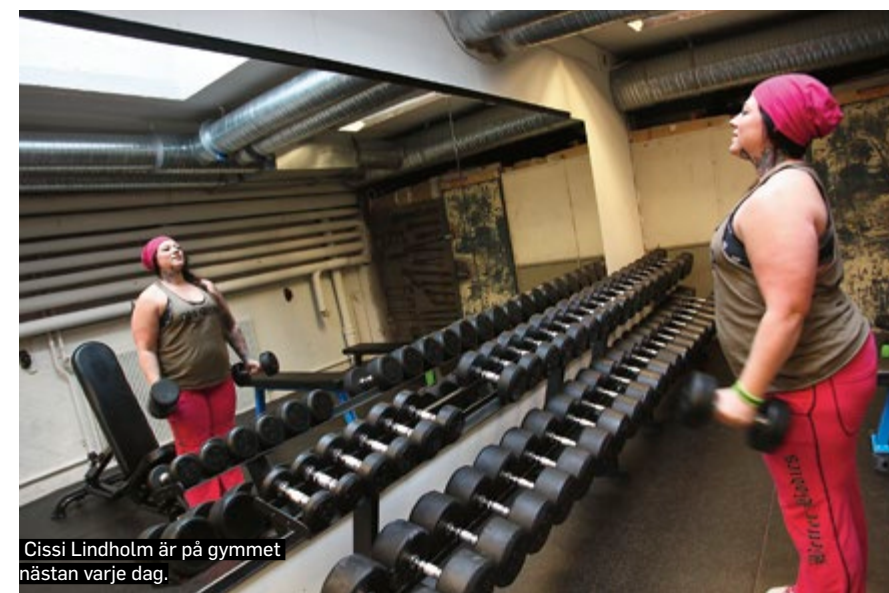
Jonny Westman och Ante Eriksson.

RENA LYFT

I Östersund samarbetar IOGT-NTO:s kamratstödsförening Räddningsplankan med ett av **stadens gym i kampen mot dopning**. "Här behöver jag aldrig oroa mig för att stöta på droger", säger Ante Eriksson.

TEXT OCH FOTO MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Trots att det ännu är tidig förmiddag på Star Gym i centrala Östersund, är flera kroppsbyggare redan på plats för ett träningspass. Några av dem kommer från det närliggande kamratstödet IOGT-NTO Räddningsplankan. De tillbringar mycket tid här, eftersom de får utlopp för sin energi, social gemenskap och på köpet en vackrare och sundare kropp i en garanterat drogfri miljö.

Cissi Lindholm är på gymmet nästan varje dag.

"Många som har levt med missbruk är rastlösa och kör för hårt i början, för att sedan lägga av."

CISSI LINDHOLM

Här lyfter Cissi Lindholm – som kom hit via Räddningsplankan – skrot i stort sett varenda dag. Hon jobbar numera här och hennes insatser behövs.

– Jag gör träningsprogram till före detta missbrukare och styr upp det så att det inte blir för mycket. Många som har levt med missbruk är rastlösa och kör för hårt i början, för att sedan lägga av. Jag ser också till att vi gör annat tillsammans, så att vi bygger en gemenskap, säger Cissi, som tycker att Star Gym är grymt som profilerar sig så starkt mot dopning.

Fast när man stiger in i lokalen möts man av något som kan tolkas som raka motsatsen; långa hyllrader med kosttillskott. Anabola steroider tänker kanske den som inte vet. Men skenet bedrar. Det som står på hyllorna är faktiskt helt ofarliga och garanterat dopningsfria proteinpulver och kosttillskott för den som inte orkar trycka i sig kilovis med kyckling för att få i sig tillräcklig med proteiner.

– Jag har fått intyg från leverantörerna på att produkterna är hundra procent dopningsfria. Annars köper jag inte in dem, säger gymägaren Jonny Westman, som har stenkoll på nya preparat som

kommer ut på marknaden. Några av dem innehåller amfetaminliknande substanser, men är ändå godkända. Åtminstone en tid.

Förödande för sporten och för dem som tränar på Star Gym menar Jonny, som sedan han och hustrun Helen Westman tog över gymmet för fyra år sedan har ett tätt samarbete med IOGT-NTO:s kamratstöd Räddningsplankan. Han träffar ofta folk från kamratstödet och ger dem som blir medlemmar bra rabatter. Det faktum att gymmet oftast är bemannat och garanterat drogfritt lockar många före detta missbrukare att komma och prova.

Alla som börjar gå här får skriva på ett avtal om att inte dopa sig. Gör man det ändå blir man avstängd i två år. Men alla får en andra chans – bara man sköter sig.

– Personligen tycker jag att sex månaders avstängning är tillräckligt avskräckande. Två år är lång tid för någon med ett missbruk i bagaget och många har träningen som enda sysselsättning. Jag tror mera på stöttning än straff. Men tvåårsgränsen är satt av projektet Prodis (Prevention av dopning i Sverige), som Star Gym deltar i, säger Jonny och berättar att

om han misstänker att någon dopar sig går han in och ”stör” personen i fråga.

–De ska veta att jag har ögonen på dem och kan be dem göra ett dopnings-test, säger han och tillägger att han har en inbyggd ”radar” för att upptäcka missbruk.

Han har erfarenhet av arbete på behandlingshem och har jobbat med människor som lever i missbruk och som har psykiska problem.

–Vi blir lite som en familj här på Star Gym och det är viktigt. Vi pratar mycket med varandra, stöttar om någon mår dåligt. Gymmet blir som ett andra hem och man får anstränga kroppen på ett bra sätt. Tröttheten som kommer efter ett hårt pass är skön, säger Jonny, som själv har en lång historik med Star Gym, Östersunds äldsta gym.

Här började han träna redan 1993. Men på den tiden hade han en helt annan inställning till dopning. Han tränade, tävlade och dopade sig – som de flesta andra kroppsbyggare. Det var ju inte olagligt då.

–Jag tänkte på det som ett bruk. Jag söp inte och var en renlevnadsmänniska. Men i dag ser jag helt annorlunda på det. Jag har gjort den där resan och vet att man

Fakta. Dopning

Drygt 10 000 svenskar, de flesta gymtränande män mellan 18 och 34 år, använder regelbundet anabola androgena steroider, enligt CAN. Den illegala marknaden växer och på senare år har tullens beslag tredubblats.

Dopningspreparat kan ge allvarliga biverkningar, bland annat:

- Ökad aggressivitet – på grund av att testosteronet i kroppen ökar
- Beroende
- Depression
- Minskad sexuell lust. I början ökar den sexuella lusten, för att senare avta och försvinna helt. Det tar lång tid innan kroppen återställs till normala nivåer.

"Vi blir lite som en familj här på Star Gym och det är viktigt."

JONNY WESTMAN

betalar ett alldeles för högt pris, bland annat i form av kraftiga biverkningar. Jag anser att en stark och muskulös kropp bygger man med hjälp av bra kost och hård träning. Det finns inga genvägar. I dag är jag stolt på ett helt annat sätt. Det är jag själv som har byggt den här kroppen, inte dopningspreparat, konstaterar han med ett leende.

Han menar att problemen med anabola steroider visserligen har minskat, men att det fortfarande är relativt vanligt i kroppsbyggarvärlden. Den illegala marknaden är stor och många köper olagliga preparat via internet.

Det är därför bland andra polisen, Mobilisera mot droger och Riksidrottsförbundet förra året startade projektet Prodis. Prodis är ett nationellt nätverk, delvis finansierat av Folkhälsomyndigheten, som arbetar för att förebygga användningen av anabola androgena steroider och andra dopningspreparat. I Östersund samarbetar man med alla gym som vill ta ett krafttag mot dopning och i nuläget är det bara ett gym som har valt att inte vara med.

För Star Gym var det en självklarhet. Projektet stärker ytterligare deras redan inkörda anti-dopningsfilosofi.

Ante Eriksson är med i kamratstödet

Räddningsplankan efter många år av missbruk, och för honom fungerar Star Gym som en annan sorts räddningsplanka.

–Det har betytt mycket för att komma tillbaka till ett drogfritt och nyktert liv. När jag började på gymmet fick jag kamratskap och ett socialt umgänge kring träningen tillsammans med människor som lever sunt. Här behöver jag aldrig oroa mig för att stöta på droger. När jag kom hit vägde jag 142 kilo. Nu har jag tränat bort övervikten och mår jättebra, säger Ante, som ser massor av fördelar med att komma hit. På det personliga planet handlar det om att inte göra Jonny besviken och att vara en förebild för andra före detta missbrukare.

–Jag visar att det går att bygga sin kropp på naturlig väg. Man kan få resultat utan dopning, säger Ante, som inte bara ser på Jonny som sin tränare utan också som en mentor.

–Han har hjälpt mig att hålla mig nykter. Att det går att få alla gym hundra procent dopningsfria tror inte Jonny.

–Det kan ta tio år innan vi är där eller ännu längre. Men ju mer medvetna människor blir om alla negativa konsekvenser som dopning har, desto bättre kan vi jobba för att få dopningsfria gym och tävlingar. ■

"När jag började på gymmet fick jag kamratskap och ett socialt umgänge kring träningen."

För Ante Eriksson betyder gymmet allt. Här bygger han både kropp och själ.

ANTE

HALLÅ DÅR!

Linda Stoltz

Författaren Lina Stoltz har skrivit barnboken "I morgon är allt som vanligt". Den handlar om Lilian som har en mamma som dricker för mycket.

Kan du berätta lite om boken?

– Den handlar om Lilian som bor med sin mamma och syster. Huvudtemat i boken är mammas alkoholism och Lilians olika sätt att försöka hantera det på.

I boken vill inte Lilian berätta för någon att hennes mamma dricker. Varför då?

– Det är skämmigt helt enkelt. Hon skäms, och hon skäms över sin mamma och vill inte att någon ska

få veta. Sedan är hon också rädd att mamman ska bli arg på henne om hon berättar. För Lilian förstår på något vis att mamman skäms över sig själv och hon vill inte lämna ut sin mamma.

Tror du de som läser kan känna igen sig?

– Jag tror det. Familjer kan ju ha olika hemligheter, det behöver inte handla om alkoholism. Det är ungefär samma känslor för alla barn, tror jag, som växer upp i en familj med hemligheter. Det finns mycket som är skambelagt.

Varför behövs den här boken?

– Det är ju för att alkohol är ett väldigt väldigt stort problem i samhället. Och många barnböcker om alkohol handlar om familjer som är väldigt utsatta. Där föräldrarna kanske inte har jobb och där det kanske inte funkar bra med skolan. Det tycker jag är väldigt eländigt. Jag tror att den största alkoholismen finns i familjer som utifrån ser ut att fungera bra. Så i min bok är det inte så eländigt. På ett sätt har Lilian en fungerande familj, och samtidigt har hon inte det.

NATHALIE C. ANDERSSON

BOK

Hon valde bort alkoholen för ett bättre liv

Njutningsparadoxen
Maggan Hägglund
Libris Förlag

FAKKBOK Hon drack rödvin för att njuta. För att pausa vardagen och klara jobbet. Med ett eller två glas försökte hon "lura" sig själv att skriva ytterligare en artikel när orken tröt. Men till slut tog det stopp för journalisten Maggan Hägglund. Vindimman låg så tät att hon upplevde sig tvungen att välja mellan att bli alkoholist eller att sluta dricka alkohol helt och hållet. Hon valde det senare. Och tycker att livet blev bättre.

I en personlig och ledigt skri-ven bok berättar Hägglund om vad hon ser som alkoholens bak-sidor och förtjänster. Fakta, som hur promillehalten stiger och trevighetsnivån ökar och sedan minskar med antalet glas, varvas med den egna berättelsen och

intervjuade som möter beroende i sina jobb. Dessutom konkreta råd för att avstå eller dricka måttligt.

Jag fastnar för en tidigt serverad passage. I hennes kärleks köksskåp står ärvda vinglas, fem centiliter stora, vilka hon jämför med det nästan 14 gånger större vinglas Hederlig från Ikea. På 59 centiliter. En talande bild för ett förändrat drickande – "den nya vin-generationen" som hon kallar det.

Just ordet "problem-drickare" använder Hägglund som alternativ till "missbrukare" för att betona att många, som hon, kan ha ett riskfyllt beteende utan att ha tappat fotfästet. Ett bra begrepp som nyanserar. Det är inte antingen eller.

PER-JOHAN THÖRN

BOK

Årets bästa spänning

Höglandet
Steinar Bragi
Natur&Kultur

SPÄNNING Fyra unga, framgångsrika män och kvinnor ger sig ut på en resa på det isländska höglandet; en oländig, sandig öken utan bebyggelse och liv. Men resan har knappt hunnit börja förrän en tjock dimma sveper in bilen de färdas i. Inom kort kör de

rakt in i ett hus och blir strandade. I huset bor ett konstigt gammalt par, som verkar vara skrämde av något eller någon som finns utomhus. Hrafn, Anna, Egil och Vigdis gör flera försök

att ta sig ifrån huset och till civilisationen, men det tycks som om något hela tiden stoppar dem. Spänningen trappas upp när Anna hittar ett egendomligt fotografi i ett lönnrum. "Höglandet" är oavbrutet spännande

och inget för den lättskrämde. Den mystiska, övernaturliga stämningen tar ett allt hårdare grepp om läsaren och man vågar knappt läsa vidare, men kan ändå inte låta bli. Och det är inte bara de otäcka händelseförloppen som greppar tag, utan också de fyra vännernas livshistorier. Bakom ytan anas konsekvenserna av den djupa ekonomiska kris som Island drabbades av för några år sedan. Framgången vändes till motgång, lyckan till olycka. "Höglandet" är årets kanske bästa spänningsroman.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: © 2014 THE WEINSTEIN COMPANY

FILM

Fyra kameler och en hund

Tracks
Australiensk film med Mia Wasikowska och Adam Driver

SANN HISTORIA "Tracks" är den sanna berättelsen om Robyn Davidsson som 1977 vandrade 2700 kilometer genom Australiens inland tills hon nådde Indiska oceanen. Det är en häpnadsväckande och inspirerande historia om en ung kvinna som är fast besluten att klara bedriften med hjälp av fyra kameler och

sin hund. Varför hon vill göra det framgår aldrig tydligt. Men kanske har hennes traumatiska barn-domsupplevelser något att göra med saken. Klart är i alla fall att hon lyckas tämja fyra vilda kameler, som blir hennes kompanjoner och bärare under vandringen och som tar henne genom heta öknar och oländig terräng. För att finansiera äventyret anlitas en fotograf från National Geographic, som ska dokumentera hennes färd vid några utvalda tillfällen. Men

för Robyn, som vill bli ett med naturen och färdas i ensamhet, blir mötena med fotografen mest ett störande inslag. Av ursprungsbefolkningen får hon däremot hjälp och stöd. Det är en hisnande vacker, sorglig och stundtals spännande film om en enastående och annorlunda resa – både till det yttre och till det inre – i ett vidsträckt land vi inte vet särskilt mycket om. Filmen bygger på Davidsons bestseller "Tracks".

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Träffsäkert om äktenskap

Vårt gemensamma liv
Anna Schulze
W&W

ROMAN När Ted lämnar sin första kärlek Karin är det för att omedelbart gå in i en ny relation med Cecilia. Hon är framgångsrik reklamare, han hankar sig fram i restaurangbranschen. Vad han inte räknat med är att Karin blivit gravid. Så småningom föds hans första dotter Beatrice. Tillsammans med Cecilia får han snart ytterligare två barn. Livet går på räls. Han blir en framgångsrik krögare, köper ett stort hus där

alla tre barnen har egna rum. Han tar hand om sin familj på ett föredömligt sätt. Han städar, plockar, hämtar, fixar, jobbar hårt och är därtill en ömsint make och far. Han gör allting rätt. För Cecilia går det inte lika bra. Hon förlorar jobbet och går mest hemma med barnen, allt mer frustrerad i sin tilltagande ensamhet. Med sin

precisa prosa och skarpa iakttagelseförmåga berättar Anna Schulze om äktenskapet ur Teds perspektiv. Hur det kan bli när man inte lyssnar på varandra, när man ser förbi och bortom. Och när man springer ifrån sig själv i sin iver att vara duktigast och mest lyckad. Det är sorgligt, tragiskt och oerhört fångslande att läsa om.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE!

1 BIO "Medicinen", en komedi av Colin Nutley med bland andra Helena Bergström och Ewa Fröling. Johanna är hun-sad av sin chef på den stora mode-tidningen och behöver ett break. Så hon nappar på ett erbjudande om att bli försökskanin för en ny medicin. Men pillren har oväntade biverkningar. Premiär 29 augusti.

Keira Knightley

2 BIO "Sänger från Manhattan" med Keira Knightley och Mark Ruffalo. I hopp om att nå framgång inom musik-världen flyttar Greta och hennes pojkvän Dave till New York. En dag blir Greta upptäckt på en bar, när hon framför en av sina låtar. Det blir möjligheten till en nystart. Premiär den 18 juli.

3 BOK "Italiensk dagbok" av Kristina Kappelin. Italien är ett förfärligt turistland, som många svenskar har besökt. Men bakom den vackra fasaden döljer sig ett mycket speciellt folk med vanor och föreställningar som ofta krockar med våra egna. Roligt, träffsäkert och lärorikt av Italienkorrespondenten Kristina Kappelin.

Förbundsordföranden. Anna Carlstedt

Supervalåret går vidare

Alkoholindustrin – Stör ej!

Det är svårt att undvika alla nyheter om supervalåret 2014, vi har redan haft val till Europaparlamentet och om några månader är det val till riksdag, landsting och kommun. Det innebär att partiernas valmaskiner jobbat nästan oavbrutet från årsskiftet och fortsätter ända fram till den 14 september. IOGT-NTO hakar på den valfeber som råder och vi har lanserat en egen valkampanj. Alkoholindustrin – Stör ej! En kampanj som riktar in sig på den oändliga mängd alkoholreklam som både stör och förstör i våra liv, överallt, varje dag. Alkoholindustrin lägger 3 miljoner kronor varje dag på att få oss att dricka mer och vi sätter nu ner foten och säger stopp, vi har fått nog av alkoholreklamen och den ska bort.

Jag har hört några funderingar kring det här med att IOGT-NTO ger sig in i valet. En fråga har varit om vi inte är partipolitiskt obundna. Det är vi, men vi är inte politiskt neutrala och vi jobbar alltid för att alkoholpolitiken ska bli bättre, oav-

sett vilket parti som sitter vid makten.

När det gäller alkoholreklam som valfråga så kan vi nog alla skriva under på att alkoholpolitik inte kommer vinna valet i höst. Men det vi har chansen att vinna är de framtida riksdagsledamöterna. Vi har en unik möjlighet att påverka en otroligt stor del av alla de som kandiderar till riksdagen i höst, och ge dem verktyg och möjlighet att fatta kloka beslut kring alkoholpolitiken framöver.

Genom ett gediget folkrörelsearbete har vi samlat in en bra bit över 5 000 kontaktuppgifter till de här kandidaterna, från alla riksdagspartier utom SD, och de används för att ge oss medlemmar och andra intresserade möjlighet att ställa en fråga till kandidaterna. En fråga om hur de ser på att begränsa marknadsföringen av alkohol och förbättra tillsynen av den.

Vi vill helt enkelt kombinera de två saker vi gör allra bäst. Vi vill använda styrkan i folkrörelsearbetet, alla medlemmar och den samlade kunskap och förändringsvilja som vi tillsammans besitter och

kombinera det med vårt politiska arbete. Vi har ett folkligt stöd för vår linje om att begränsa alkoholreklam. I en undersökning från 2009 svarar 66 procent att det är ganska eller mycket dåligt att det finns alkoholreklam i tidningar. I en annan undersökning från 2012 svarade 4 av 10 att alkoholreklam helt borde förbjudas.

Vi har alltså vind i seglen och en folkrörelses fulla potential att förändra. Jag hoppas att du är med och skapar den förändringen. Gå in på kampanjsidan www.alkoholstor.se och fråga en kandidat, eller anmäl alkoholreklam som just du stör dig på. Det finns många sätt att bidra men slutmålet är detsamma. Ingen mer alkoholreklam, det är dags för alkoholindustrin att sluta störa.

Anna Carlstedt

3 - 8 dec.

Kultur- och julresa där du under en kortvecka bl.a. får uppleva det intensiva julfirandet i "The Big Appel", på varuhus och lokala marknader, se de mest kända sevärdheter under en rundtur, njuta av en musical på Broadway eller julspektaklet på Radio City Music Hall.

Vill du veta mer?

Kontakta SOBER-resor
Rotevägen 2, 43369 Sävedalen
Tel. 031-265330 eller 070-3455509
E-mail: soberresor@telia.com

Så sänder vi information

**SOBER
RESOR**

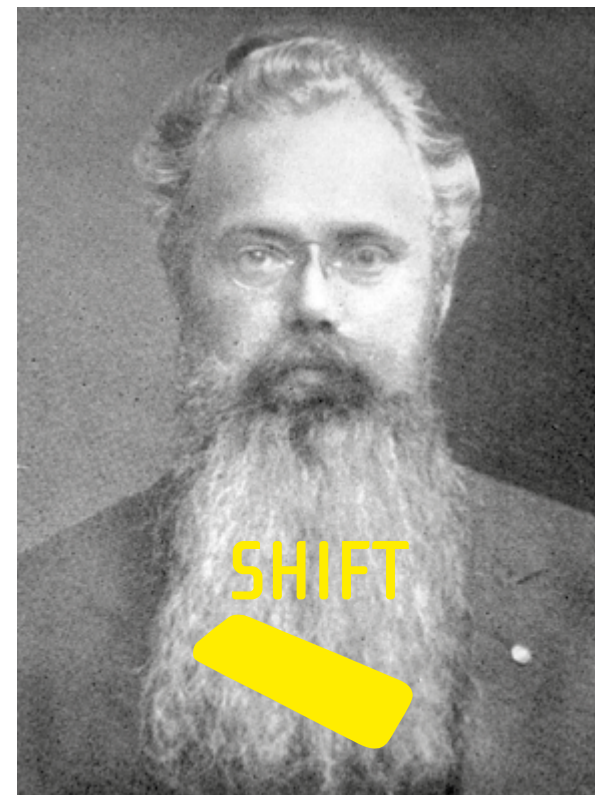
www.soberresor.se

Du följer väl oss på webben också?

Vi publicerar nyheter varje dag på www.accentmagasin.se. Längst ner på webbplatsen kan du också prenumerera på vårt **nyhetsbrev** om du hellre vill hålla dig uppdaterad den vägen.

Du hittar oss också på Facebook (facebook.com/accentmagasin) och Twitter (twitter.com/accentmag)

accent

IOGT-NTO VERKAR i en värld som ständigt förändras. Människor engagerar sig på nya sätt, medlemmar ställer nya krav på organisationen och många tror att folkrörelsetanken är död. Vad tror du? Vi tror att IOGT-NTO alltid behöver medlemmar som vill ta ansvar för organisationens och verksamhetens utveckling. Vi tror att du är en av dem.

NU STARTAR IOGT-NTO och Tollare folkhögskola en ny omgång av ledarskapsprogrammet SHIFT. Under tre helger, under ett år får du utveckla dina lösningar för ditt IOGT-NTO. Välkommen att ansök till SHIFT!

➔ Ansök senast den 7 september till utbildningen via www.iogt.se/shift.

Kursen genomförs följande helger:
17-19/10 2014
23-25/1 2015
17-19/4 2015

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

VI VILL BLI FLER!

IOGT-NTO finns på många platser i Sverige i sommar för att värva nya medlemmar. Kanske kommer vi att besöka en plats nära dig. Ta då chansen att komma förbi och hälsa på!

16–22/6 Nyhemsveckan, Nyhem/Mullsjö
16–22/6 Torpkonferensen, Örebro
23–29/6 Dalaturné, Sommarfestivalen, Dalarna/Mora
23–29/6 Husvagnsvecka Östgötaporten, Vadstena
30/6–6/7 Lapplandsveckan, Lycksele
30/6–6/7 Almedalen, Visby
30/6–6/7 Power Big Meet, Västerås
7–13/7 Riddarveckan, Hova
7–13/7 Västerviksfestivalen, Västervik
13–19/7 Dansbandsveckan, Malung
14–20/7 Gekås, Ullared
21–27/7 Gekås, Ullared
21–27/7 Husvagnsvecka, Birsta, Härnösand
28/7–3/8 Classic Car Week, Rättvik

28/7–3/8 Urkultfestivalen, Näsåker
4–10/8 Nolia, Piteå
4–10/8 Medeltidsveckan, Visby
4–10/8 Stockholm Folkfestival, Hässelby
11–17/8 Husvagnsvecka, Sunne, Karlstad
11–17/8 Kulturkalas, Göteborg
18–24/8 Göteborg
18–24/8 Husvagnsvecka, Eskilstuna, Örebro

Vill du veta mer om värvarsommaren?
Kontakta Winnie Blom-Jensen,
winnie.blom-jensen@iogt.se, 070-190 84 61.

SKYLTBIDRAG

IOGT-NTO-lokalerna erbjuds att söka bidrag för att kunna byta utvändiga skyltar till nuvarande IOGT-NTO-logga. Sista ansökningsdag är 1/9. Detaljerad information om skyltbidraget finns på www.iogt.se/skyltbidrag.

DELTA I VALKAMPANJEN

För att påverka de personer som kandiderar till riksdagen i höstens val arbetar IOGT-NTO på olika sätt för att prata alkohol- och narkotikapolitik. Här kan du göra en insats! Besök valvinst.iogt.se för att läsa mer!

HALLÅ ALLA VÅRA SOCIALA FÖRETAG!

Fredagen den **17 oktober** kommer vi att erbjuda alla er som arbetar med våra sociala företag möjlighet att träffas i Jönköping för att under dagen kunna utbilda er vidare, dela erfarenheter och bygga era nätverk. Därefter finns det möjlighet att under resten av helgen delta under den regionala kamratstöds-träffen om ni så önskar. Vi återkommer om ett mycket mer detaljerat dagsschema så snart vi kan, men boka in datumet redan nu! Har ni några frågor, kontakta **Lina Staav**, lina.staav@iogt.se, **08-672 60 09**.

SOMMARLOVSLOTTEN

I samarbete med Miljonlotteriet började IOGT-NTO den 1 maj att sälja Sommarlovslotten. Överskottet från försäljningen av den här lotten går till sommarlovsverksamhet inom IOGT-NTO-rörelsen. Lotten säljs via Miljonlotteriets hemsida, www.miljonlotteriet.se.

TWITTERSTORM UNDER ALMEDALSVECKAN

För er som använder Twitter tipsar vi om **IOGT-NTO:s Twitterstorm**, som pågår under vecka 27 (30 juni–6 juli). Tillsammans använder vi makten som sociala medier skapar under Almedalsveckan och ser till att frågan om alkoholreklam korsar många flöden. IOGT-NTO:s förbundskansli kommer att ge förslag på formuleringar att använda och personer att twittra till. Information finns på valvinst.iogt.se.

REGIONALA KAMRATSTÖDSTRÄFFAR

Alla IOGT-NTO:s kamratstöd är välkomna till en mysig nätverksträff där fokus kommer att ligga på hur ni kan stötta och stärka varandra. Boka in i era kalendrar **3–5 oktober** i Örnköldsvik eller **17–19 oktober** i Jönköping. Mer info kommer snart! Har ni några frågor, kontakta **Lina Staav**, lina.staav@iogt.se, **08-672 60 09**.

POPCORNBÄGARE OCH ROLLUPER

I IOGT-NTO:s web-shop på hemsidan hittar du olika saker som går att köpa. Våra nyaste tillskott är en popcornbägare och snygga rolluper med IOGT-NTO-budskap. I butiken finns även vår bok Nyktra former!

Besök www.iogt.se/butik eller ring 08-672 60 05 för att beställa!

TIPS PÅ ENGAGEMANG

- Tipsa om goda alkoholfria alternativ till dina vänner
- Köp lotter från Miljonlotteriet
- Hjälp till att fixa med er IOGT-NTO-lokal i sommar
- Fråga politiker vad de tycker om alkoholreklamen
- Ha ett IOGT-NTO-märke på din jacka

IOGT-NTO I SOCIALA MEDIER

Du vet väl att IOGT-NTO finns i flera olika sociala medier? Om du väljer att följa oss där finns det möjlighet att få löpande information om aktuella IOGT-NTO-aktiviteter.

- Facebook: www.facebook.com/iogtnto
- Twitter: [@iogtnto](https://twitter.com/iogtnto)
- Instagram: [@iogtnto](https://www.instagram.com/iogtnto)
- Google Plus: plus.google.com/+iogtnto

KALENDARIUM

JUNI

16–22...Valkampanj: Mejlmaraton och Race for raise
26–29...Sommarfestival, Mora
29–6/7...Politikerveckan i Almedalen – IOGT-NTO deltar
29–6/7...Topp utbildning Alkoholpolitik, träff 3
29–6/7...Valkampanj: Twitterstorm under Almedalen

AUGUSTI

1–31...Valkampanj: Fronta medlemmar
18–31...Valkampanj: Torgvecka och Drogkampen valspecial
19–21...Rörelsegemensam konsultantsamling, Saltsjö-Boo
29...Accent nr 6 kommer ut

SEPTEMBER

1–7...Valkampanj: Insändare
6–7...Värvarkickoff för distriktens värvarsteam
8–14...Valkampanj: Sammanfattning och spridning
11...IRMA fortsättningskurs, Stockholm
14...Val till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige
27–28...Distriktsstyrelsesamling, Lund
27 sep–
4 okt ..Kampanj Världens barn

OKTOBER

27 sep–
4 okt ..Kampanj Världens barn
okt.....Våra Gårdars film- och kulturdagar
1–31Värvarkampanj: Fika för alla
3–5.....Regional kamratstödssträff Norr, Örnköldsvik
10Accent nr 7 kommer ut
17–19...Regional kamratstödssträff Söder, Jönköping
20Sista anmälningsdag frågetävlingen Pumpen
22–23 ..Drogfokus 2014, Norrköping
22–23...Verksamhetskonsultantsamling
26 okt–
1 nov....IOGT Internationals kongress, Hua Hin, Thailand

NOVEMBER

7–9Verksamhetsforum, Saltsjö-Boo
13.....Frågetävlingen Pumpen
14.....Accent nr 8 kommer ut
25Internationella dagen mot våld mot kvinnor

DECEMBER

1 dec–
4 jan -15Kampanj: Vit Jul
19Accent nr 9–10 kommer ut

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Mitt bästa värvartips:
"Jag är stolt över mitt medlemskap och allt roligt
vi gör i IOGT-NTO. Det berättar jag ofta för andra."
Monica, Norsjö

